

Televīzijas un digitālā satura nelegālā apjoma patēriņš Latvijā un tā radītie zaudējumi valsts ekonomikai

(autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura Latvijā lietošanas apjoma, nelegāli lietotā satura un tā ietekmējošo faktoru analīze izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu)

Arnis Sauka

Šo pētījumu finansēja Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP)

2021. gada decembris

Par autoru:

Dr. Arnis Sauka ir SSE Riga profesors un ilgtspējīga biznesa centra direktors. Doktora grādu Arnis ieguva Zīgenas Universitātē (Vācija), strādājis kā viespētnieks Jenčepingas Starptautiskajā Biznesa skolā (Zviedrija) un Londonas Universitātes koledžā (Lielbritānija). Arņa pētniecības interešu jomas ietver ēnu ekonomiku, produktīvo un neproduktīvo uzņēmējdarbību, uzņēmējdarbības politikas veidošanu un konkurētspēju, kā arī uzņēmējdarbības procesu attīstību dažādās institucionālajās vidēs. Balstoties uz saviem akadēmiskajiem pētījumiem, kas ir publicēti vairākos zinātniski recenzētos žurnālos un grāmatās, viņš aktīvi piedalās lietīšķajā izpētē. Cita starpā, Arnis ir līdzautors ikgadējam SSE Riga Ēnu ekonomikas indeksam Baltijas valstīs (kopā ar Tāli J. Putniņu, kopš 2009. gada), autors ikgadējam Ārvalstu investīciju vides indeksam (sadarbībā ar Ārvalstu investoru padomi Latvijā, kopš 2015. gada), autors pētījumam par ēnu ekonomiku Latvijas būvniecības nozarē (sadarbībā ar Latvijas Būvuzņēmēju partnerību, 2015.-2020), kā arī autors vairākiem OECD un Eiropas Komisijas ziņojumiem.

E-pasts: arnis.sauka@sseriga.edu

Pateicības

Izsakām lielu pateicību Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei (NEPLP) par pētījuma finansēšanu un AS “Norstat Latvija” par datu vākšanu tiešsaistes pētījumam. Personīgi liels paldies biedrības “Par legālu saturu” vadītājam Andrim Ķēniņam, “Ivetas Balodes Komunikāciju Konsultācijas” vadītājai un stratēģiskajai konsultantei Ivetai Balodei un “Tet” pētījumu vadītājam Deividam Mankovskim par noderīgajiem padomiem pētījuma metodoloģijas izstrādē un datu analīzē.

Satura rādītājs

1. Ievads un metodoloģija	4
2. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura viedtālrunī, datorā un uz TV ekrāna lietošanas paradumi Latvijas iedzīvotāju vidū	8
3. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālais apjoms Latvijā, t.sk. izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu	16
4. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālā apjoma patēriņa ekonomiskās ietekmes aprēķins.	27
5. Latvijas iedzīvotāju attieksme attiecībā uz ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālu patēriņu	33
6. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālā patēriņa Latvijā lietošanu galvenie ietekmējošie faktori	37
7. Kopsavilkums un galvenie secinājumi	40
Izmantotie literatūras avoti	46
1. pielikums: aptaujas anketa	47

1. Ievads un metodoloģija

Šī pētījuma mērķi ir (i) noskaidrot autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura lietošanas apjomu un paradumus Latvijā, izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu, (ii) aprēķināt televīzijas un digitālā satura nelegālā apjoma patēriņu Latvijā un tā radītos zaudējumus valsts ekonomikai, un (iii) analizēt nelegālā satura, izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu Latvijā, lietošanas galvenos ietekmējošos faktorus.

Pētījums balstās uz datiem, kas iegūti reprezentatīvā tiešsaistes aptaujā, kuru īstenoja AS Norstat Latvija. Datu kvalitātes nodrošināšanai Norstat tika izmantojot tiešsaistes aptaujas platforma Norstatpanel. Proti, reģistrācija aptaujām bija pieejama tikai ar ielūgumiem un respondenti tika, galvenokārt, piesaistīti, izmantojot telefonintervijas. Reģistrācija aptaujai bija iespējama norādot tālruņa numuru, lai pārliecinātos par respondentu profilu. Tāpat platformā tiek īstenota virkne kvalitātes procesu, piemēram, vidējā aptaujas aizpildes laika uzraudzība, kvalitātes pārbaudes jautājumi, u.c. Platformas sistēma nodrošina nejausības principa ievērošanu, aicinot piedalīties aptaujās nejausi izvēlētos respondentus no kopējās platformas dalībnieku izlases.

Aptauja notika 2021. gada decembrī, tika veikta latviešu un krievu valodās, aptaujājot kopumā 1202 respondentus vecumā no 15 gadiem. 63% respondentu izvēlējās aptauju aizpildīt latviešu valodā, 37%- krievu valodā. 61% respondentu kā savu tautību norādīja latviešu, bet 39%- kā citu. Aptaujā piedalījās 45% vīriešu un 55% sievietes. No visiem respondentiem, 11% ir vecumā no 15-24 gadiem, 15% vecumā no 25-34 gadiem, 16% no 35-44 gadiem un tikpat daudz vecumā no 45-54 gadiem, 17% vecumā no 55-64 gadiem, 13% vecumā no 65-74 gadiem, bet 12% vecumā no 75 gadiem un vairāk. Lielākā daļa aptaujāto atzīmēja, ka dzīvo Rīgā (33%) un Pierīgā (19%), savukārt attiecīgi, 13%, 12%, 14% un 10%, dzīvo Kurzemē, Zemgalē, Latgalē un Vidzemē. Kā savu dzīvesvietu "Rīga" norādīja 33% respondentu, bet kā "rajona centr/ cita pilsēta": 36% un "lauku apvidus": 32%. respondentu. 29% respondentu, kas piedalījās aptaujā ir ar pabeigtu vai nepabeigtu augstāko izglītību, savukārt 53% ar vidējo, vidējo profesionālo vai koledžas izglītību, bet 18% ar pamatskolas izglītību.

Pētījumam tika izmantota Arņa Saukas izstrādāta aptaujas anketa (sk. 1. pielikumu), kura sastāv no sekojošajām galvenajām daļām:

- Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura viedtālrunī, datorā un uz TV ekrāna lietošanas paradumi Latvijas iedzīvotāju vidū: biežums, satura veidi un avoti, izmantotie pakalpojumi sniedzēji.
- Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālais apjoms Latvijā, t.sk. izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu dažādiem satura veidiem (TV

programmām, filmām, seriāliem, šoviem, mūzikai, sporta sacensībām, spēlēm, e-grāmatām un tml.).

- Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālā apjoma patēriņa ekonomiskās ietekmes aprēķins.
- Latvijas iedzīvotāju attieksme attiecībā uz ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālu patēriņu.
- Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālā patēriņa Latvijā lietošanu galvenie ietekmējošie faktori.

Ņemot vērā ar autortiesībām un blakustiesību aizsargāta digitālā satura daudzveidību, aptaujas anketas izstrādes procesā, sadarbojoties ar “Ivetas Balodes Komunikāciju Konsultācijas” vadītāju un stratēģisko konsultanti Ivetu Balodi un “Par legālu saturu” vadītāju Andri Ķēniņu, klasificējam sekojošus satura veidus:

- TV programmu, tiešraidē vai arhivēti skatīšanās (izmantojot viedtālruni, datoru vai TV ekrānu): ar to saprotot piemēram LTV, TV3, MTV, BBC un tml., jebkādu saturu t.sk. filmas, seriālus, ziņas, sporta sacensības, diskusiju raidījumus, mūzikas kanālus un tml.
- Filmu, seriālu, šovu u.c. satura skatīšanos, izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c.- paskaidrojot, ka runa ir par saturu šajās platformās, ko nevar skatīties izmantojot TV programmas.
- Mūzikas klausīšanos, kas ir saglabāta viedtālrunī (izmantojot viedtālruni, datoru), paskaidrot: lejuplādēta no dažādiem kanāliem, piemēram torrentiem, pērkot no mūzikas kompānijām un tml.
- Mūziku klausīšanos tiešsaitē (izmantojot viedtālruni, datoru), izmantojot dažādus avotus, piem. Spotify, radio kanālus un tml., kas ir saglabāta viedtālrunī. Paskaidrojām: lejuplādēta no dažādiem kanāliem, piemēram, torrentiem, pērkot no mūzikas kompānijām un tml.
 - Attiecībā uz mūzikas klausīšanos un TV ekrāna izmantošanu- jautājām par to vai/ cik bieži respondenti klausās mūziku izmantojot TV kā ekrānu.
- Sporta sacensību tiešraides skatīšanos (izmantojot viedtālruni, datoru vai TV ekrānu), kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums. Paskaidrojām: piemēram Maira Brieža boksa mačs vai NBA fināls, kuru pērkat atsevišķi ar piebildi, ka, ja lietotājs šo pakalpojumu izmanto kādā no platformām, vai kā pasūtītu TV kanālu, ko jau abonē, šāds pakalpojums attiecas uz TV programmu skatīšanos).
- Spēļu spēlēšanu (izmantojot viedtālruni, datoru vai TV ekrānu).
- E-grāmatu lasīšanu vai audiogrāmatu klausīšanos (izmantojot viedtālruni, datoru vai TV ekrānu).

- Programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām, lietošanu (izmantojot datoru).

Latvijas iedzīvotājiem vaicājām, cik bieži un uz kādām ierīcēm viņi izmanto šos, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta, digitālā satura veidus. Tāpat vaicājām, kuru no ierīcēm dažāda satura izmantošanai respondenti lieto visvairāk.

Aptaujā respondentiem tika uzdoti arī jautājumi par autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālo apjomu Latvijā, t.sk. izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu dažādiem satura veidiem (sk. 5-8 jautājumu aptaujas anketā, 1. pielikumā). Iepriekšējie pētījumi rāda, ka sensitīvus jautājumus¹ uzdodot tieši, parasti netiek iegūta korekta informācija (sk. Putniņš un Sauka, 2015). Proti, iespējami precīzākas informācijas iegūšanai, sensitīvus jautājumus vēlams uzdot netiešā veidā. Kā rāda iepriekšējie pētījumi (sk. Sauka, 2018, Putniņš un Sauka, 2015), pie pareizas jautājuma formulēšanas un pieņemot, ka respondenti zina atbildi uz jautājumu, respondenti uz netiešu jautājumu atbild pamatā balstoties uz savu pieredzi. Tādējādi, ja jautājums ir pareizi noformulēts, atbilde uz netieši uzdotu jautājumu- piemēram, ja tiek prasīts par “uzņēmumu jūsu nozarē”, vai “jūsu radiem, draugiem un paziņām”, ar lielu ticamību var tikt attiecināms uz, attiecīgi, konkrēto uzņēmumu (tā pārstāvi) vai konkrēto indivīdu, kam netiešais jautājums tiek uzdots.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, jautājām respondentiem: “Cik bieži, Jūsuprāt, Jūsu radnieki, draugi un paziņas Latvijā viedtālrunī (uz datora, TV ekrāna) lieto saturu nelegāli, t.i. nemaksājot, izmanto saturu par kuru citādi būtu jāmaksā? Vai tie to dara gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk nekā reizi mēnesī vai arī nedara nemaz?” (sk. 5-8 jautājumi 1. pielikumā). Aptaujas anketā iekļāvām arī jautājumus, kas mēra respondenta attieksmi attiecībā uz (apzināta vai neapzināta) satura nelegālu lietošanu, kā arī, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta, digitālā satura nelegālas lietošanas ietekmējošos faktorus.

Papildus, šī pētījuma ietvaros, tika apkopoti dažādi pieejamie dati par autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālā patēriņa apjomu Latvijā, un veikts šo datu salīdzinājums ar aptaujā iegūtajiem datiem. Piemēram, 2021. gadā veiktās aptaujas dati, kur iespējams, tiek salīdzināti ar 2018. gada sākumā veiktā pētījuma rezultātiem, kuru, pēc biedrības “Par Legālu Saturu” pasūtījuma veica Arnis Sauka. Proti, 2018. tika īstenots pētījums arī par nelegālu Interneta satura lietošanas paradumiem Latvijā. Pētījums balstījās uz reprezentatīvu Latvijas iedzīvotāju aptauju un tā mērķis bija noskaidrot, cik ielā mērā un kādēļ Latvijas iedzīvotāji izmanto nelegālo saturu Internetā, lai skatītos vai lejuplādētu filmas, TV seriālus, TV kanālus, sporta pārraides vai klausītos mūziku. 2018. gada pētījums ietvēra jautājumus gan par

¹ t.i. tādi jautājumi, uz kuriem respondenti, dažādu iemeslu dēļ (sabiedrībā pieņemtas normas, bailes par pieķeršanu atzīstot konkrētu uzvedību- kas var būt arī likumpārkāpums, un tml.).

nelegāla satura Internetā lietošanas apjomu, gan iedzīvotāju motivāciju, gan arī iedzīvotāju attieksmi pret šādu rīcību. Ar tiešsaistes aptaujas palīdzību tika aptaujāti 1006 Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18-74 gadiem. Aptauja veikta 2018. gada martā gan latviešu, gan krievu valodās. Diemžēl, pētījuma specifikas dēļ, nav iespējams salīdzināt 2021. gada aptaujas un 2018. gada aptaujas datus attiecībā uz, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta, digitālā satura nelegālo lietošanas apjomu. Tomēr ir salīdzināmi atsevišķi nelegālā satura ietekmējošie faktori (sk. ziņojuma 5. un 6. nodaļā).

Pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, šis ir pirmais šāda apjoma pētījums Latvijā, kas aptver gan legāla, gan nelegāla autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa analīzi Latvijā. Attīstoties satura veidiem, pirmoreiz ir precizēti satura veidi, t.sk. iekļaujot e-grāmatas un audiogrāmatas, izdalot spēles un programatūru, kā arī izdalot TV kanālu skatīšanos no TV šoviem, filmām, raidījumiem. Tāpat, šis ir pirmais pētījums, kas galveno satura veidu patēriņu analīzē atsevišķi katram no patēriņa kanāliem – ekrāniem (t.i., viedtālrunis, dators, TV ekrāns).

Nākošajā ziņojuma nodaļā tiek analizēti autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura viedtālrunī, datorā un uz TV ekrāna lietošanas paradumi Latvijas iedzīvotāju vidū, t.sk. kādus Interneta operatoru pakalpojumus izmanto Latvijas iedzīvotāji; kādas, un cik bieži, TV lapas, mūzikas vietnes un dažādus avotus, no kuriem var lasīt vai klausīties e un audio grāmatas izmanto Latvijas iedzīvotāji. Tāpat, balstoties uz aptaujas rezultātiem, tiek sniegta atbilde uz jautājumu, kuru no ierīcēm (viedtālruni, datoru vai TV ekrānu) iedzīvotāji Latvijā visbiežāk izmanto, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti; skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas; klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī; klausītos mūziku tiešsaitē; skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums; spēlētu spēles un lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas. Šajā nodaļā tiek analizēts arī cik bieži (t.i. gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk nekā reizi mēnesī) izmanto viedtālruni, datoru un TV ekrānu, lai patērētu dažādus autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura veidus.

2.ziņojuma nodaļā pievēršamies autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālā apjoma Latvijā analīzei. Proti, aptaujas dati ļauj noteikt gan kopējo Latvijas iedzīvotāju iesaisti dažāda satura (t.sk. TV programmu, filmu un seriālu, mūzikas, sporta sacensību, spēļu, e un audio grāmatu, datorprogrammu) izmantošanā nelegāli, lietojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu, gan arī nelegālā satura izmantošanas biežumu. Papildinot tiešsaistes aptaujas datus ar citiem pieejamajiem datiem par autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālo apjomu, 4. ziņojuma nodaļā tiek veikts aprēķins par nelegālā apjoma patēriņa radītajiem zaudējumiem valsts ekonomikai. 5 un 6 nodaļā tiek, attiecīgi, analizēta Latvijas iedzīvotāju attieksme attiecībā uz ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālu patēriņu, un satura nelegālā patēriņa Latvijā lietošanu ietekmējošie faktori.

2. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā saturs viedtālrunī, datorā un uz TV ekrāna lietošanas paradumi Latvijas iedzīvotāju vidū

Atbilstoši 2021. gada decembrī veiktās reprezentatīvās aptaujas rezultātiem, kurā piedalījās 1202 Latvijas iedzīvotāji vecumā no 15 gadiem, visbiežāk, jeb 37%, Latvijas iedzīvotāji izmanto TET sniegtos Interneta pakalpojumus. Tam seko Tele2 un LMT (katrs: 26%), Bite Latvija (18%), Balticom (13%) un Baltcom (Izzi) (11%) (sk. 1. tabula).

1.tabula. Kādu Interneta operatora pakalpojumus izmantojat? (iespējamās vairākas atbildes). N=1020.

TET	37%
Tele2	26%
LMT	26%
Bite Latvija	18%
Balticom	13%
Baltcom (Izzi)	11%
Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs	3%
Livas	2%
Netvision	1%
Telenet	1%
Elektrons & K	1%
Dautkom	1%
Ostkom	1%
Eīkatik	0%
Elektrons.lv/Mikrolines	0%
Elektrons S	0%
i-net	0%
Infonet Sistēmas	0%
Teleia Latvia	0%
Dolphnet	0%
Cits	4%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Aptaujā jautājām Latvijas iedzīvotājiem par to paradumiem lietot dažādus avotus, no kuriem var straumēt vai lejupielādēt filmas, TV pārraides, sporta sacensības, mūziku un e-grāmatas. Šos avotus iedalījām trīs kategorijās atbilstoši pielietošanas veidam: TV lapas, mūzikas vietnes, un e un audio grāmatas, jautājot respondentiem, cik bieži tie izmanto dažādus attiecīgajām kategorijām piederošus avotus. Rezultāti apkopoti 2-4. tabulā.

2.tabula. Cik bieži tiek izmantotas sekojošas TV lapas? N=1202.

	Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	Vismaz 1-2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju	N/A
Youtube	42%	16%	13%	11%	12%	6%
Starptautiskas vietnes: NETFLIX, Apple TV+, Google play, Amazone premium, cits	10%	9%	9%	12%	51%	10%
Go3	9%	4%	5%	7%	66%	10%
TET+ (agrāk Shortcut)	6%	4%	5%	7%	66%	12%
Viaplay	3%	4%	5%	9%	68%	12%
Torrent vietnes, piemēram: bittorrent.com, thepiratbay.com, watchseriesfree.toetproxy.com u.c.	2%	3%	5%	10%	67%	12%
Megogo	2%	2%	4%	13%	69%	11%
LMT straume	3%	2%	4%	9%	71%	12%
rus24.tv	1%	2%	2%	5%	77%	13%
soap2day.rs	0%	1%	1%	2%	79%	16%
Viks.tv	1%	1%	1%	2%	83%	13%
Ottclub.cc	1%	1%	1%	1%	83%	13%
glaz.tv	1%	1%	1%	2%	81%	14%
Kartina.tv	1%	2%	1%	3%	80%	15%
Edem.tv	1%	1%	2%	1%	80%	15%
limehd.tv	1%	1%	1%	1%	81%	16%
Flixtor.video	0%	2%	1%	1%	81%	15%
smotryu-tv.ru	0%	2%	1%	2%	83%	12%
Peers.tv	0%	1%	1%	1%	83%	13%
Lion-tv.com	0%	1%	1%	1%	84%	13%
Televizorus.com	0%	1%	1%	1%	83%	14%
liveru.sx	0%	1%	1%	1%	83%	13%
Cits veids	4%	3%	3%	4%	56%	30%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Proti, aptaujas rezultāti parāda, ka TV lapu lietošanai Latvijas iedzīvotāji visvairāk izmanto Youtube: tikai 12% aptaujāto atzina, ka šo kanālu neizmanto nemaz, 6% nesniedza atbildi uz jautājumu. Savukārt 42% atbildēja, ka Youtube izmanto gandrīz katru dienu, bet 16%, ka reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā (2 tabula). Starptautiskas vietnes, kā NETFLIX, Apple TV+, Google play, Amazone premium, un tml. un Go3, gandrīz katru dienu izmanto, attiecīgi 10 un 9%

aptaujāto; reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā: 9 un 4%, savukārt neizmanto vai neatbildēja uz jautājumu: kopā 61 un 76% Latvijas iedzīvotāju. Salīdzinoši daudz Latvijas iedzīvotāji izmanto arī TET +, Viaplay, Megogo un LMT straume (sk. 2. tabula). Atbilstoši aptaujas rezultātiem, proporcionāli ievērojama daļa respondentu atzina ka kā avotus TV lapu izmantošanai lieto arī torrent vietnes, piemēram: bittorrent.com, thepiratbay.com, watchseriesfree.toetproxy.com u.c.. Proti, torrent vietņu izmantošanu atzina 20% no aptaujātajiem, pie tam 5%, ka tās kategorijā “TV lapas” izmanto ļoti bieži vai bieži (2. tabula). Salīdzinoši mazāk Latvijas iedzīvotāj TV lapu izmantošanai lieto citus avotus.

3.tabula. Cik bieži tiek izmantotas sekojošas mūzikas vietnes? N=1202.

	Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	Vismaz 1-2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju	N/A
Youtube	36%	18%	13%	12%	17%	5%
Latvijas radio staciju aplikācijas, piemēram SWH, pieci.lv, EHR, cits	10%	9%	11%	11%	52%	7%
Spotify	13%	6%	6%	8%	60%	7%
e-radio (dažādi)	8%	7%	8%	10%	58%	9%
Aplikācijas, piemēram: youtube-mp3.org.ru, qbittorrent.org, mp3jam.org, frostwire.com, vuze.com, u.c.	3%	2%	3%	7%	74%	12%
Torrent vietnes, piemēram: bittorrent.com, thepiratbay.com, https://torrentnote.lv/latvijas-torrenti, Mp3va.com, u.c.	2%	3%	4%	7%	73%	10%
iTunes	2%	2%	3%	4%	79%	10%
Cits veids	3%	2%	3%	3%	59%	29%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Pētījuma rezultāti apliecina, ka arī kā mūzikas vietnes avotu visbiežāk Latvijas iedzīvotāji izmanto Youtube: 36% gandrīz katru dienu, 18% reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, bet neizmanto nemaz vai izvēlējas neatbildēt uz šo jautājumu: 22% respondentu. Pētījuma rezultāti parāda, ka kategorijā “mūzikas vietnes”, līdzīgi kā kategorijā “TV lapas”, ievērojama proporcija Latvijas iedzīvotāju izmanto torrent vietnes: 16% respondentu atzina to darām, pie tam 5% ļoti bieži vai bieži. Citi biežāk izmantotie avoti ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā

satura lietošanai kategorijā “mūzikas vietnes” tika minēti Latvijas radio staciju aplikācijas, piemēram SWH, pieci.lv, EHR, un tml., kā arī Spotify, dažādi e-radio, vairākas aplikācijas (sk. 3. tabula).

4.tabula. Cik bieži tiek izmantoti sekojošie avoti, no kuriem var lasīt vai klausīties e un audio grāmatas? N=1202.

	Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	Vismaz 1-2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju	N/A
LNB resursi: lasamkoks.lv, periodika.lv, enciklopedija.lv, cits	1%	2%	3%	8%	77%	10%
Latvijas izdevniecības, piemēram: janisroze.lv, zvaigzneabc.lv, jumava.lv, petergailis.lv, u.c.	1%	1%	2%	6%	80%	10%
Torrent vietnes, piemēram: bittorrent.com, 4shared.com u.c.	1%	2%	2%	5%	80%	10%
Egramatas.com	1%	2%	2%	5%	81%	10%
e-gramatu bibliotēka - 3td.lv (trešais tēva dēls)	1%	2%	2%	5%	81%	10%
Starptautiskie resursi: scribd.com, audiobooks.com, audible.com (Amazon), u.c.	1%	1%	3%	4%	81%	10%
Klausamnam.lv	0%	1%	1%	2%	85%	10%
Cits veids	2%	2%	3%	6%	67%	22%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Kategorijā e- un audio grāmatas, kā visbiežāk izmantoto avotu attiecīgā, ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura izmantošanai, respondenti minēja LNB resursus: lasamkoks.lv, periodika.lv, enciklopedija.lv (1% gandrīz katru dienu, 2% reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, 3%: vismaz 1-2 reizes mēnesī, 8%: retāk nekā reizi mēnesī: sk. 4 tabulu). Citi biežāk izmantotie avoti: Latvijas izdevniecības, piemēram: janisroze.lv, zvaigzneabc.lv, jumava.lv, petergailis.lv; e-gramatas.com; e-grāmatu bibliotēka - 3td.lv (trešais tēva dēls) u.c. (sk. 4. tabula). Arī šajā kategorijā daļa Latvijas iedzīvotāju- 10% aptaujāto, izmanto torrent vietnes (4. tabula).

Aptaujas anketā iekļāvām jautājumu, kuru no ierīcēm: viedtālruni, datoru vai TV ekrānu, iedzīvotāji Latvijā visbiežāk izmanto, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti; skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas; klausītos mūziku, kas ir saglabāta attiecīgajā iekārtā; klausītos mūziku tiešsaitē; skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums; spēlētu spēles un lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas. Uz katru jautājumu varēja tikt sniegtas vairākas atbildes, gadījumos, ja attiecīgā satura izmantošanai vairākas ierīces tika izmantotas vienlīdz bieži. Rezultāti apkopoti 5. tabulā.

5.tabula. Kuru no ierīcēm sekojošā satura izmantošanai lietojat visbiežāk (iespējamās vairākas atbildes). N=1202

	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Klausos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī, uz datora vai TV ekrāna	Klausos mūziku tiešsaitē	Skatos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēleju spēles	Lasu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas
Viedtālruni	18%	25%	37%	42%	9%	44%	24%
Datoru	22%	33%	28%	28%	12%	35%	16%
TV ekrānu	66%	45%	9%	15%	22%	5%	2%
Neizmantoju nevienu ierīci	10%	18%	36%	33%	64%	32%	63%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Pētījuma rezultāti parāda, ka 64% Latvijas iedzīvotāji neizmanto nevienu no šīm ierīcēm, lai skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu- kā papildus pakalpojums (piem. Maira Brieža boksa sacensības), bet 63%: lai lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas. Proti, šis saturs vienkārši tiek izmantots proporcionāli vismazāk (5. tabula).

Atbilstoši pētījuma rezultātiem, visbiežāk Latvijas iedzīvotāji izmanto TV ekrānu, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti: šādu atbildi sniedza 66% aptaujāto. Savukārt 45% respondentu atzina, ka visbiežāk TV ekrānu izmanto, lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas. Viedtālruni Latvijā visbiežāk izmanto, lai spēlētu spēles (44% aptaujāto), klausītos mūziku tiešsaitē (42%), klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī (37%). Salīdzinoši daudz, visbiežāk, viedtālrunis tiek izmantots arī, lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas (25%), kā arī lasītu e-grāmatas vai klausītos

audio grāmatas (24%). Savukārt datoru visbiežāk izmanto spēļu spēlēšanai (35%), lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas (33%), klausītos mūziku (28%) (5. tabula).

Papildus jautājumam par visbiežāk izmantoto ierīci attiecīgā, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta, digitālā satura lietošanai, aptaujas anketā iekļāvām arī jautājumus par to, cik bieži vispār Latvijas iedzīvotāji izmanto viedtālruni, datoru un TV ekrānu, lai lietotu katru no šī satura veidiem attiecīgajā ierīcē. Pētījuma rezultāti ir apkopoti 6.-8. tabulās.

Pētījuma rezultāti parāda, ka 9% respondentiem nav viedtālruņa ar Interneta pieslēgumu, un līdz ar to viņi viedtālrunī neizmanto nevienu no, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta, digitālā satura veidiem (6. tabula). 4% respondenti atzina, ka viņiem nav dators ar Interneta pieslēgumu (7. tabula), savukārt aptuveni 17% nelieto šādu saturu, jo nav TV ekrāns ar Interneta pieslēgumu (8. tabula) (skaitli noapaļoti).

6.tabula. Viedtālruņa izmantošana televīzijas programmu un citu autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patērēšanai. N=1202

	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Klausos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī	Klausos mūziku tiešsaītē	Skatos sporta sacensību tiešraidēs, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēlēju spēles	Lasu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas
Gandrīz katru dienu	18%	21%	14%	21%	4%	24%	7%
Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	12%	15%	11%	13%	5%	12%	6%
Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	9%	10%	11%	11%	4%	9%	7%
Retāk nekā reizi mēnesī	18%	13%	15%	14%	13%	16%	18%
Nemaz nelietuju bet ir viedtālrunis ar Interneta pieslēgumu	31%	29%	36%	29%	56%	29%	48%
Nelietuju jo nav viedtālrunis ar Interneta pieslēgumu	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%
Nezinu/ grūti pateikt	3%	4%	4%	4%	8%	2%	6%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Atbilstoši aptaujas rezultātiem, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti, 30% Latvijas iedzīvotāji gandrīz katru dienu vai reizi, vai biežāk nekā reizi nedēļā izmanto viedtālruni, 32% tikpat bieži izmanto datoru, bet 51%- TV ekrānu. Nemaz attiecīgās ierīces, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti, neizmanto, attiecīgi 31%, 31% un 17% no respondentiem, kuriem ir pieejamas šādas ierīces ar Interneta pieslēgumu. Savukārt, lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas, 36% Latvijas iedzīvotāji gandrīz katru dienu vai reizi, vai biežāk nekā reizi nedēļā izmanto viedtālruni, 34% tikpat bieži izmanto datoru, bet 40%- TV ekrānu. Nemaz attiecīgās ierīces lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, neizmanto, attiecīgi 29%, 29% un 21% no respondentiem, kuriem ir pieejamas šādas ierīces ar Interneta pieslēgumu (6-8. tabulas).

7.tabula. Datora izmantošana televīzijas programmu un citu autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patērēšanai. N=1202

	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Klausos mūziku, kas ir saglabāta	Klausos mūziku tiešsaitē	Skatos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēleju spēles	Lasu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas	Lietotu programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām
Gandrīz katru dienu	18%	18%	9%	14%	4%	18%	4%	27%
Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	14%	16%	10%	13%	5%	11%	6%	16%
Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	13%	14%	11%	13%	7%	10%	6%	15%
Retāk nekā reizi mēnesī	18%	16%	18%	17%	13%	14%	17%	14%
Nemaz nelietoju bet ir dators ar Interneta pieslēgumu	31%	29%	43%	34%	60%	39%	57%	20%
Nelietoju jo nav dators ar Interneta pieslēgumu	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
Nezinu/ grūti pateikt	3%	5%	5%	5%	6%	4%	6%	5%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Savukārt, lai skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums, 9% Latvijas iedzīvotāji gandrīz katru dienu vai reizi, vai biežāk nekā reizi nedēļā izmanto viedtālruni, 9% tikpat bieži izmanto datoru, bet 12%- TV ekrānu. Nemaz attiecīgās ierīces, lai skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā

papildus pakalpojums, neizmanto, attiecīgi 56, 60 un 43% no respondentiem, kuriem ir pieejamas šādas ierīces ar Interneta pieslēgumu (6-8. tabulas).

Viedtālruni, lai klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī, ļoti bieži vai bieži izmanto 25% respondentu, bet mūziku tiešsaitē ar viedtālruna palīdzību ļoti bieži vai bieži klausās 34% aptaujāto. 19% aptaujāto atbildēja, ka ļoti bieži vai bieži, lai klausītos mūziku, kas ir saglabāta, izmanto datoru (sk. 7. tabula). Datoru, lai klausītos mūziku tiešsaitē ļoti bieži vai bieži izmanto 27% respondentu, savukārt mūziku, izmantojot TV kā ekrānu, ļoti bieži vai bieži klausās 24% respondentu.

36% respondentu atbildēja, ka ļoti bieži vai bieži izmanto viedtālruni, lai spēlētu spēles, bet 29% atzina, ka šādam nolūkam viedtālruni neizmanto nemaz (6. tabula). Tikpat daudz respondentu atbildēja, ka ļoti bieži vai bieži, spēlē spēles izmantojot datoru, savukārt 39% minēja, ka spēles datorā nespēlē nemaz (7. tabula). Salīdzinoši mazāk- 10% respondentu, ļoti bieži vai bieži spēļu spēlēšanai izmanto TV ekrānu, bet 53% to nedara nemaz (8. tabula). 14% aptaujāto ļoti bieži vai bieži lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas izmantojot viedtālruni (6. tabula), 10%- izmantojot datoru (7. tabula), 7%- izmantojot TV ekrānu (8. tabula). Savukārt aptuveni 70% aptaujāto atzina, ka izmanto datoru lai lietotu programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām.

8.tabula. TV ekrāna izmantošana televīzijas programmu un citu autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņam. N=1202

	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Klausos mūziku izmantojot TV kā ekrānu	Skatos sporta sacensību tiešraidēs, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēleju spēles	Lasu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas
Gandrīz katru dienu	40%	29%	13%	7%	6%	4%
Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	11%	11%	11%	5%	4%	3%
Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	9%	8%	11%	7%	4%	3%
Retāk nekā reizi mēnesī	7%	10%	15%	13%	8%	7%
Nemaz nelietuju bet ir TV ekrāns ar Interneta pieslēgumu	16%	21%	29%	43%	53%	57%
Nelietuju jo nav TV ekrāns ar Interneta pieslēgumu	17%	17%	17%	17%	17%	17%
Nezinu/ grūti pateikt	7%	4%	6%	8%	8%	10%

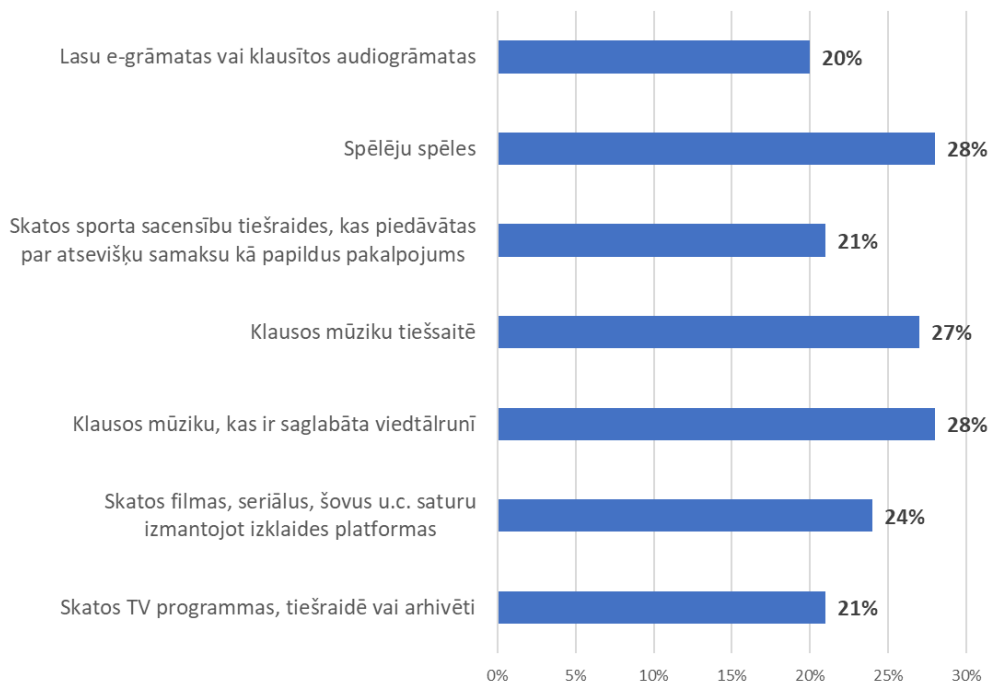
Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

3. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālais apjoms Latvijā, t.sk. izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu.

Šajā ziņojuma nodaļā pievēršamies autortiesību un blakustiesību aizsargāta nelegāli lietojamā digitālā satura apjoma aprēķinam. Aptaujas rezultāti attiecībā uz satura lietošanu nelegāli: viedtālrunī, izmantojot datoru un TV ekrānu, ir apkopoti, attiecīgi, 1., 2. un 3. attēlā. Proti, pētījums liecina, ka 13-28% respondentu, Latvijas iedzīvotāju, atkarība no ierīces veida, un atkarībā no satura veida, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāto digitālo saturu izmanto nelegāli. Tas ir ļoti satraucošs rezultāts.

Proti, izmantojot viedtālruni, visvairāk, Latvijas iedzīvotāji nelegāli klausās mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī un spēlē spēles: abos gadījumos 28% Latvijas iedzīvotāju ir iesaistīti šādās aktivitātēs. Nedaudz mazāk, 27%, šādi klausās mūziku tiešsaitē, bet 24%- skatās filmas, seriālus, šovus (1. attēls). Savukārt 9.tabulā apkopotie aptaujas rezultāti liecina, ka izmantojot viedtālruni, tie respondenti, kas ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāto digitālo saturu izmanto nelegāli, proporcionāli daudz to dara ļoti bieži vai bieži.

1.attēls: autortiesību un blakustiesību aizsargāta nelegāli lietojamā digitālā satura apjoma izmantošana ar viedtālruni palīdzību (% no Latvijas iedzīvotājiem)

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

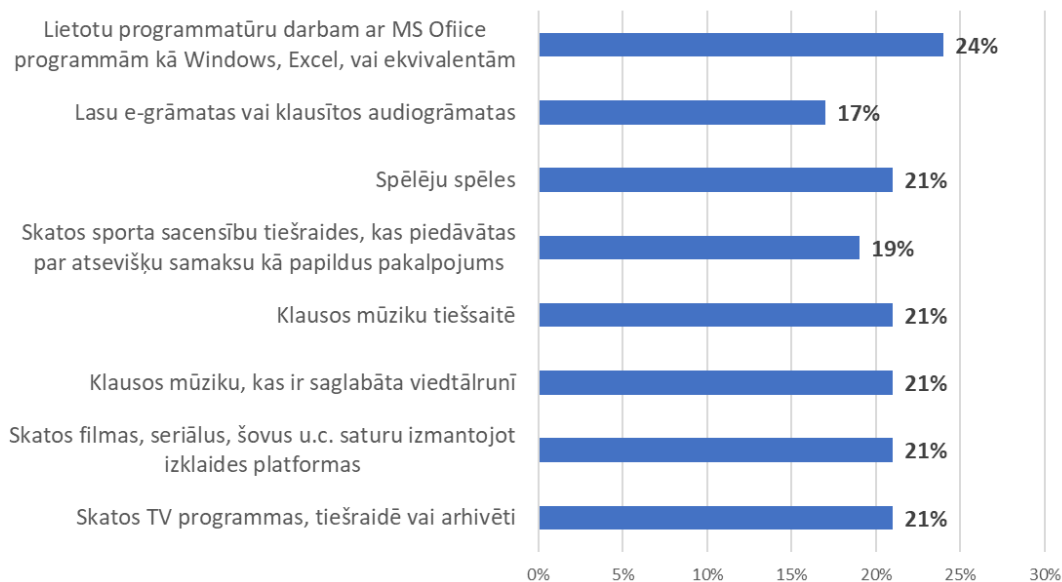
9.tabula. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta nelegāli lietojamā digitālā satura apjoma izmantošana ar viedtālruna palīdzību: biežums.

	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivētū	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Klausos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī	Klausos mūziku tiešsaiņē	Skatos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēlēju spēles	Lasu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas
Nelegālā satura lietošana viedtālrunī: kopā iedzīvotāju %. No tiem:	21%	24%	28%	27%	21%	28%	20%
Gandrīz katru dienu	8%	8%	10%	9%	5%	10%	5%
Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	4%	6%	7%	7%	5%	7%	4%
Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	4%	5%	6%	5%	5%	5%	5%
Retāk nekā reizi mēnesī	5%	5%	5%	6%	6%	6%	6%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Savukārt izmantojot datoru, visvairāk, jeb 24% respondentu, nelegāli lieto programmatūru darbam ar MS Office programmām vai ekvivalentām. Tam seko spēļu spēlēšana, mūzikas klausīšanās; filmu, seriālu, šovu u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas, skatīšanās, un TV programmu skatīšanās tiešsaiņē vai arhivētū: visi 21% (2. attēls). Līdzīgi kā attiecībā uz viedtālruni (sk. 9. attēls), 10. tabulā apkopotie aptaujas rezultāti liecina, ka, izmantojot datoru, tie respondenti, kas, ar autortiesību un blakustiesību aizsargāto, digitālo saturu izmanto nelegāli, proporcionāli daudz to dara ļoti bieži vai bieži.

2.attēls: autortiesību un blakustiesību aizsargāta nelegāli lietojamā digitālā satura apjoma izmantošana ar datora palīdzību (% no Latvijas iedzīvotājiem)

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

10.tabula. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta nelegāli lietojamā digitālā satura apjoma izmantošana ar datora palīdzību: biežums.

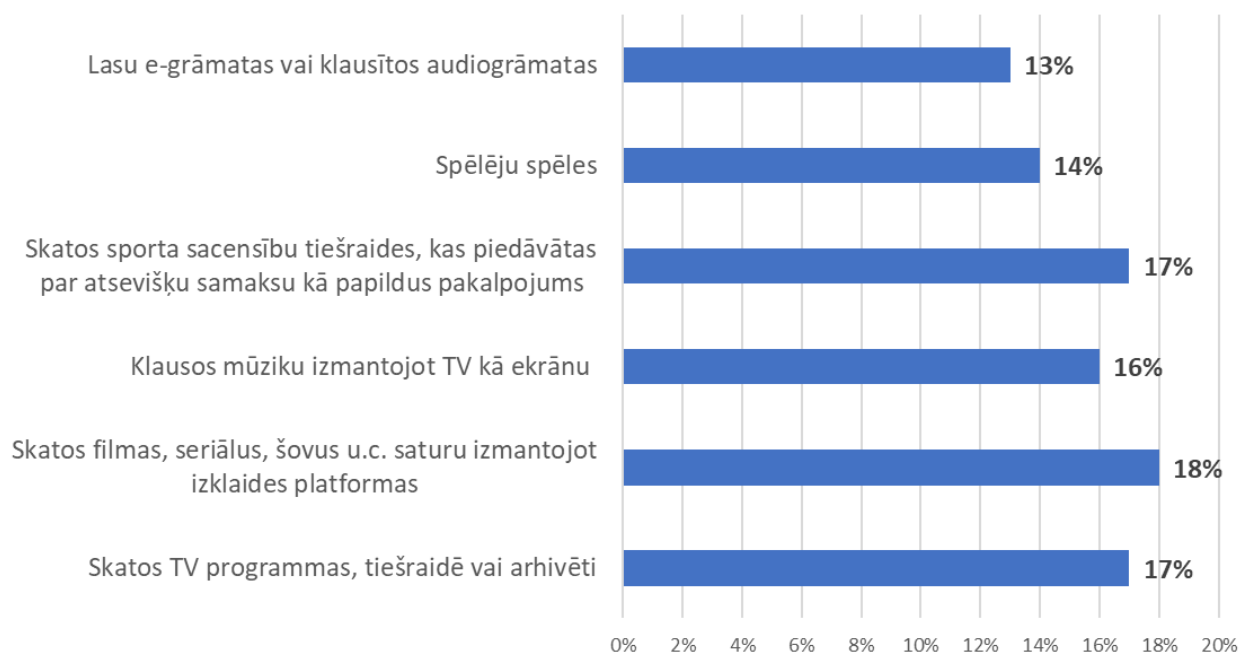
	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Klausos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī	Klausos mūziku tiešsaistē	Skatos sporta sacensību tiešraidēs, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēlēju spēles	Lasu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas	Lietotu programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām
Nelegālā satura lietošana datorā: kopā iedzīvotāju %. No tiem:	21%	21%	21%	21%	19%	21%	17%	24%
Gandrīz katru dienu	6%	6%	5%	6%	5%	6%	4%	8%
Reizi vai biežāk kā reizi nedēļā	5%	6%	6%	6%	4%	6%	4%	5%
Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	5%	4%	4%	4%	3%	4%	3%	5%
Retāk kā reizi mēnesī	5%	5%	6%	5%	7%	5%	6%	6%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Aptaujas rezultāti parāda, ka izmantojot TV ekrānu ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātais digitālais saturs tiek nelegāli izmantots proporcionāli mazāk, nekā ar viedtālruna vai datora palīdzību. Proti, visvairāk, jeb 18% respondentu, TV ekrānu izmanto, lai nelegāli skatītos filmas, seriālus, šovus; 17%- lai nelegāli skatītos TV programmas tiešsaitē vai arhivēti, un tikpat liela proporcija respondentu, lai skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums.

11. tabulā apkopotie rezultāti attiecībā uz, ar autortiesību un blakustiesību aizsargātā, digitālā satura izmantošanas nelegāli biežumu dažādiem satura veidiem liecina, ka aptuveni puse šādi saturu izmantojošie respondenti to dara bieži, bet otra puse- reti.

3.attēls: autortiesību un blakustiesību aizsargāta nelegāli lietojamā digitālā satura apjoma izmantošana ar TV ekrāna palīdzību (% no Latvijas iedzīvotājiem)

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

11.tabula. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta nelegāli lietojamā digitālā satura apjoma izmantošana ar TV ekrāna palīdzību: biežums.

	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Klausos mūziku izmantojot TV kā ekrānu	Skatos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēlēju spēles	Lasu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas
Nelegālā satura lietošana uz TV ekrāna: kopā kopā iedzīvotāju %. No tiem:	17%	18%	16%	17%	14%	13%
Gandrīz katru dienu	6%	5%	4%	4%	4%	3%
Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	4%	4%	4%	4%	3%	2%
Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	3%	3%	3%	4%	3%	3%
Retāk nekā reizi mēnesī	4%	6%	5%	5%	4%	5%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Zemāk sniegts apkopojums pētījuma rezultātiem attiecībā uz (viedtālrunī, datorā, uz TV ekrāna) satura nelegālu lietošanu, atkarībā no respondentu profila.

- **Nelegāli skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti: respondentu profils**

Viedtālruni, lai nelegāli skatītos TV programmas, maz lieto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupā no 25-34 gadiem (18% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu, 8% reizi vai biežāk nedēļā). Salīdzinoši daudz šādi viedtālrunis tiek izmantos arī vecuma grupās 15-24 gadi (attiecīgi, 11% un 7%) un vecuma grupās 35-44 (11% un 4%) un 45-54 (10% un 3%). Visbiežāk nelegāli šādu saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesī (16%: gandrīz katru dienu, 4%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), kā arī kategorijā 2001-3000 eiro mēnesī (17% un 9%).

Respondenti ar pamatskolas izglītību viedtālruni izmanto, lai nelegāli skatītos TV programmas, biežāk (15% gandrīz katru dienu, 6% reizi vai biežāk nedēļā), bet respondenti ar augstāko izglītību- daudz retāk (attiecīgi, 4% un 3%). Vīrieši, izmantojot viedtālruni, skatās TV programmas nelegāli biežāk (11% un 6%), nekā sievietes (6% un 3%). TV programmas, izmantojot viedtālruni, nelegāli skatās liela proporcija, pēc nodarbošanās, lauksaimnieki: 36% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības nelegālā satura lietošanai viedtālrunī, skatoties TV programmas, atkarībā no respondenta tautības, reģiona un apdzīvotās vietas tipa.

Datoru, lai nelegāli skatītos TV programmas, maz lieto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupās no 15-24 gadiem (10% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu, 8% reizi vai biežāk nedēļā) un 25-34 gadiem (attiecīgi, 11% un 11%). Vismazāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijās vairāk par 2001 eiro mēnesī, bet citās ienākuma kategorijās būtiskas atšķirības netiek novērotas.

Respondenti ar pamatskolas izglītību datoru, lai nelegāli skatītos TV programmas, izmanto biežāk (10% gandrīz katru dienu, 7% reizi vai biežāk nedēļā), nekā respondenti ar augstāko izglītību (attiecīgi, 3% un 4%). Vīrieši, izmantojot datoru, skatās TV programmas nelegāli biežāk (8% un 6%), nekā sievietes (4% un 3%). Salīdzinoši biežāk (12-13%: gandrīz katru dienu), datoru šādam nolūkam izmanto sekojošās profesiju grupās: darbinieki, tehniskie darbinieki, mazie uzņēmēji; lauksaimnieki. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības nelegālā satura lietošanai izmantojot datoru, lai skatītos TV programmas atkarībā no respondenta tautības, reģiona un apdzīvotās vietas tipa.

TV ekrānu, lai skatītos TV programmas nelegāli, nedaudz vairāk izmanto tie respondenti, kas uz aptaujas anketu izvēlējās atbildēt krievu valodā. Arī vīrieši šādam nolūkam TV ekrānu izmanto biežāk nekā sievietes, tomēr atšķirība ir salīdzinoši neliela (8% vīrieši un 5% sievietes to dara gandrīz katru dienu, bet, attiecīgi, 5% un 3%- reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā). Visvairāk TV ekrānu šādi izmanto vecumā no 15-44 gadiem un respondenti ar zemāku izglītību, nedaudz mazāk Kurzemē, salīdzinoši ar citiem Latvijas reģioniem. Mazāk šādi saturu nelegāli izmanto respondenti ienākumu kategorijā vairāk kā 2001 eiro mēnesī.

- **Nelegāli skatās filmas, seriālus, šovus: respondentu profils**

Viedtālruni, lai nelegāli skatītos filmas, seriālus un šovus, maz lieto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupās no 15-24 gadiem (17% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu, 8% reizi vai biežāk nedēļā) un 25-34 gadiem (attiecīgi, 13% un 9%). Respondenti ar pamatskolas izglītību viedtālruni šādam nolūkam izmanto biežāk (10% gandrīz katru dienu, 7% reizi vai biežāk nedēļā), bet respondenti ar augstāko izglītību daudz

retāk (attiecīgi, 4% un 4%). Vīrieši, izmantojot viedtālruni, nelegāli skatās filmas, seriālus un šovus biežāk (11% un 6%), nekā sievietes (5% un 5%). Šādu saturu, izmantojot viedtālruni, biežāk skatās liela proporcija, pēc nodarbošanās, lauksaimnieki; augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki; studenti; darbinieki, tehniskie darbinieki: attiecīgi 20%, 16%, 16% un 13% no šo grupu aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības nelegālā satura lietošanai viedtālrunī, skatoties TV programmas, atkarībā no respondenta tautības, bet nedaudz mazāk šādi nelegālu saturu viedtālrunī lieto Pierīgā un Vidzemē. Mazāk šādi saturu nelegāli izmanto arī respondenti ienākumu kategorijā vairāk kā 2001 eiro mēnesī.

Datoru, lai nelegāli skatītos filmas, seriālus un šovus, maz lieto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupā no 15-24 gadiem (12% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu, 14% reizi vai biežāk nedēļā). Respondenti ar pamatskolas izglītību datoru, lai nelegāli skatītos filmas, seriālus un šovus, lieto biežāk (11% gandrīz katru dienu, 7% reizi vai biežāk nedēļā), nekā respondenti ar augstāko izglītību (attiecīgi, 3% un 4%). Vīrieši nelegāli šādi skatās filmas, seriālus un šovus biežāk (7% un 8%), nekā sievietes (4% un 4%). Mazāk šādi saturu nelegāli izmanto respondenti ienākumu kategorijā vairāk nekā 2001 eiro mēnesī.

Salīdzinoši biežāk (12-13%: gandrīz katru dienu), datoru šādam nolūkam izmanto sekojošās profesiju grupās: lauksaimnieki (13% gandrīz katru dienu); studenti (12% gandrīz katru dienu), mazie uzņēmēji (12% gandrīz katru dienu). Šādi saturu nelegāli vairāk izmanto tie respondenti, kas uz aptaujas anketu izvēlējās atbildēt krievu valodā, kā arī Zemgalē dzīvojošie.

TV ekrānu, lai skatītos TV programmas, nelegāli nedaudz vairāk izmanto tie respondenti, kas uz aptaujas anketu izvēlējās atbildēt krievu valodā. Arī vīrieši šādam nolūkam TV ekrānu izmanto biežāk (7% vīrieši un 4% sievietes to dara gandrīz katru dienu, bet, attiecīgi, 5% un 3% reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā). Visvairāk TV ekrānu šādi izmanto vecumā no 15-44 gadiem un respondenti ar zemāku izglītību, mazāk Kurzemē un Vidzemē, salīdzinoši ar citiem Latvijas reģioniem. Salīdzinoši biežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā 701-1000 eiro mēnesī (9%: gandrīz katru dienu, 6%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesī (9% un 7%).

- **Nelegāli klausās mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī vai datorā: respondentu profils**

Visbiežāk, lai nelegāli klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī, **viedtālruni** lieto respondenti vecumā no 15-24 gadiem (17% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru

dienu, 15% reizi vai biežāk nedēļā) un 25-34 gadiem (attiecīgi, 18% un 12%). Respondenti ar pamatskolas izglītību viedtālruni šādam nolūkam izmanto biežāk (15% gandrīz katru dienu, 10% reizi vai biežāk nedēļā), bet tas nav daudz vairāk salīdzinoši ar respondentiem ar vidējo izglītību, vidējo profesionālo vai koledžas izglītību (attiecīgi, 10% un 8%). Respondenti ar augstāko izglītību šādi saturu izmanto retāk (attiecīgi, 6% un 5%). Vīrieši nelegāli klausās mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī ievērojami biežāk (11% un 10%) nekā sievietes (8% un 5%).

Šādu saturu, izmantojot viedtālruni, biežāk lieto liela proporcija, pēc nodarbošanās, lauksaimnieki (20% gandrīz katru dienu); studenti (17%), darbinieki, tehniskie darbinieki (16%), augsta/vidēja līmeņa vadītāji (13%). Respondenti, kas izvēlējās aizpildīt aptaujas anketu krievu valodā šādi saturu, nelegāli, lieto biežāk (12% gandrīz katru dienu), salīdzinājumā ar latviešu valodā anketu aizpildījušajiem (8% gandrīz katru dienu). Vairāk šādi nelegālu saturu lieto Latgalē. Visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesi (15%: gandrīz katru dienu, 7%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), kā arī kategorijā 1001-2000 eiro mēnesi (16% un 13%).

Lai nelegāli klausītos mūziku, kas ir saglabāta, **datoru** maz lieto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupā no 15-34 gadiem. Šādi nelegālu saturu biežāk izmanto salīdzinoši mazāk izglītoti respondenti sekojošās profesiju grupās: lauksaimnieki, mazie uzņēmēji un studenti. Vismazāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijās virs 2001 eiro mēnesī, savukārt pārējās ienākumu kategorijās starp respondentu atbildēm būtisku atšķirību nav. Pētījuma rezultāti arī neuzrāda būtiskas atšķirības nelegālā satura lietošanai viedtālrunī skatoties TV programmas atkarībā no respondenta tautības, reģiona un apdzīvotās vietas tipa.

- **Nelegāli klausās mūziku tiešsaitē: respondentu profils**

Viedtālruni, lai nelegāli klausītos mūziku tiešsaitē, pavisam maz izmanto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupās no 15-24 gadiem (15% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu, 15% reizi vai biežāk nedēļā) un 25-34 gadiem (attiecīgi, 18% un 9%). Respondenti ar pamatskolas izglītību viedtālruni šādam nolūkam izmanto biežāk (11% gandrīz katru dienu, 9% reizi vai biežāk nedēļā), bet bieži šādu saturu izmanto arī respondenti ar vidējo, vidējo profesionālo vai koledžas izglītību (attiecīgi, 9% un 8%). Respondenti ar augstāko izglītību šādu saturu izmanto nedaudz retāk (attiecīgi, 6% un 4%).

Visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesi (11%: gandrīz katru dienu, 6%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), kategorijā 1001-2000 eiro mēnesi (13%

un 11%), kā arī kategorijā 501-1000 eiro mēnesi (aptuveni 9% un 10%). Šādu saturu, izmantojot viedtālruni, biežāk skatās liela proporcija, pēc nodarbošanās, lauksaimnieki (20% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu); augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki (17%) un darbinieki, tehniskie darbinieki (14%). Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no respondenta dzimuma, tautības vai apdzīvotas vietas tipa, bet nedaudz mazāk šādi nelegālu saturu viedtālrunī lieto Vidzemē.

Arī **datoru**, lai nelegāli klausītos mūziku tiešsaitē, pavisam maz, izmantojot dažādus avotus, piem. Sptotify, radio kanālus un tml., lieto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupās no 15-24 gadiem (8% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz katru dienu, 16% reizi vai biežāk nedēļā) un 25-34 gadiem (attiecīgi, 9% un 10%). Respondenti ar augstāku izglītību šādi nelegālu saturu lieto retāk. Salīdzinoši biežāk (11-13%: gandrīz katru dienu), datoru šādam nolūkam izmanto sekojošās profesiju grupās: lauksaimnieki, studenti un mazie uzņēmēji. Vismazāk šādi saturu lieto respondenti ienākumu kategorijā no 301-500 eiro mēnesī, kā arī kategorijās sākot no ienākumiem vairāk par 2001 eiro mēnesī. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no respondenta dzimuma, tautības vai apdzīvotas vietas tipa, bet vairāk šādi nelegālu saturu viedtālrunī lieto Zemgalē.

TV ekrānu, lai nelegāli klausītos mūziku tiešsaitē, vairāk izmanto respondenti vecuma grupās no 15-44 gadiem, un respondenti ar zemāku izglītību. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no respondenta dzimuma, tautības vai apdzīvotas vietas tipa, bet vairāk šādi nelegālu saturu viedtālrunī lieto Zemgalē. Visbiežāk šādi saturu izmanto respondenti ienākumu kategorijā no 1001-2000 eiro mēnesī (11% gandrīz katru dienu, un 5% reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā).

- **Nelegāli skatās sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums: respondentu profils**

Lai nelegāli skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums, gan **viedtālruni**, gan **datoru**, gan **TV ekrānu**, pavisam maz izmanto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupās no 15-44 gadiem. Vairāk šādi nelegālu saturu visās ierīces lieto salīdzinoši mazāk izglītoti respondenti. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no respondenta dzimuma, tautības vai apdzīvotas vietas tipa, bet vairāk šādi nelegālu saturu viedtālrunī lieto Zemgalē.

Viedtālrunī, visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesī (9%: gandrīz katru dienu, 8%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā) un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesī (11% un 7%). **Datorā**, visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk

par 300 eiro mēnesi (8%: gandrīz katru dienu, 4%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), kategorijā 701-1000 eiro mēnesi (8% un 6%) un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesi (7% un 5%). **Izmantojot TV ekrānu**, visbiežāk saturu nelegāli lieto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesi (7%: gandrīz katru dienu, 4%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā) un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesi (7% un 7%)

Viedtālrunī biežāk šādu nelegālu saturu lieto sekojošu profesiju pārstāvji: lauksaimnieki (20% gandrīz katru dienu) un augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki (14% gandrīz katru dienu), **datorā** biežāk šādu nelegālu saturu lieto sekojošu profesiju pārstāvji: lauksaimnieki (13% gandrīz katru dienu) un mazie uzņēmēji (12% gandrīz katru dienu), bet **TV ekrānā** biežāk- augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki (TV ekrānā: 11% no šīs grupas aptaujātajiem lieto gandrīz katru dienu).

- **Nelegāli spēlē spēles: respondentu profils**

Viedtālruni, lai nelegāli spēlētu spēles, maz lieto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk vecuma grupā no 15-34 gadiem. Šādi saturu nedaudz biežāk lieto tie respondenti, kas izvēlējās uz anketas jautājumiem atbildēt krievu valodā, kā arī Zemgalē un Latgalē dzīvojošie. Vairāk šādi viedtālruni izmanto respondenti ar zemāku izglītības līmeni. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no respondentu dzimuma.

Nelegāli, gandrīz katru dienu, izmantojot viedtālruni spēlē spēles, salīdzinoši liela proporcija augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki (21%), darbinieki, tehniskie darbinieki (17%) un studenti (12%). Visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesi (15%: gandrīz katru dienu, 9%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesi (18% un 10%).

Datoru visbiežāk šādi lieto vecuma grupās no 15 līdz 54 gadiem, bet arī vecuma grupā 55-64 gadi to gandrīz katru dienu un reizi, vai biežāk nekā reizi nedēļā dara ievērojams daudzums šīs vecuma grupas pārstāvju (kopā: 11%). Visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesi (10%: gandrīz katru dienu, 7%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), kategorijā 701-1000 eiro mēnesi (10% un 6%) un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesi (14% un 5%).

Nedaudz vairāk šādi datoru izmanto vīrieši, vairāk- Kurzemē un Zemgalē, respondenti ar zemāku izglītības līmeni un mazie uzņēmēji, lauksaimnieki, studenti, augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki, kā arī darbinieki, tehniskie darbinieki. Pētījuma rezultāti neuzrāda atšķirības atkarībā no tautības, apdzīvotas vietas tipa.

TV ekrānu, lai nelegāli spēlētu spēles, vairāk izmanto respondenti vecuma grupā no 15-44 gadiem. Visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesī (6%: gandrīz katru dienu, 3%: un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesī (8% un 5%). Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no reģiona, dzimuma, tautības, apdzīvotas vietas. Tāpat, nav lielas atšķirības atbildēs atkarībā no respondentu izglītības līmeņa, bet vairāk šādi TV ekrānu izmanto augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki.

- **Nelegāli lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas: respondentu profils**

Lai nelegāli lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas **viedtālruni** maz izmanto respondenti vecumā no 55 gadiem, bet visvairāk, un salīdzinoši līdzīgi, vecuma grupās no 15-54 gadiem. Savukārt **datoru** un **TV ekrānu** šādi vairāk izmanto respondenti vecumā no 15-34 gadiem. Uz visām ierīcēm šādi biežāk saturu izmanto Zemgalē. **Viedtālrunī** visbiežāk (gandrīz katru dienu) šādi saturu izmanto augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki (12%), kā arī darbinieki, tehniskie darbinieki (12%); **datorā**: mazie uzņēmēji (14%), bet uz **TV ekrāna**: augsta/vidēja līmeņa vadītāji, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieki (9%).

Viedtālrunī vairāk nelegāli lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas respondenti ar vidējo, vidējo profesionālo vai koledžas izglītību, **datorā**- ar salīdzinoši zemāku izglītības līmeni, bet **TV ekrānā**- bez būtiskām atšķirībām atbilstoši respondentu izglītības līmenim. Nevienai no ierīcēm pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no respondenta dzimuma, tautības vai apdzīvotas vieta tipa.

Viedtālrunī, visbiežāk šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā no 1001- 2000 eiro mēnesī (10%: gandrīz katru dienu, 6%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā) un kategorijā 2001-3000 eiro mēnesī (17% un 0%). **Datorā** nedaudz mazāk, šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā no 301-500 eiro mēnesī un kategorijās no 2001 eiro mēnesī un vairāk. **Izmantojot TV ekrānu**, visbiežāk, šādi saturu izmanto ienākumu kategorijā mazāk par 300 eiro mēnesī (5%: gandrīz katru dienu, 2%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā) un kategorijā 1001-2000 eiro mēnesī (6% un 3%).

- **Nelegāli lieto programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām: respondentu profils**

Vairāk **datorā** nelegāli lieto programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām **vīrieši** (11% no šīs grupas aptaujātajiem to dara gandrīz

katru dienu, 6% reizi vai biežāk nedēļā- salīdzinoši sievietes: 6% un 5%). Šādi nelegālu saturu izmanto visas vecuma grupas, t.sk. 55-64. gadus veci respondenti (5% gandrīz katru dienu), 65-74. gadus veci (6% gandrīz katru dienu) un respondenti vecumā no 75.gadiem un vairāk (6% gandrīz katru dienu). Vairāk programmatūra nelegāli tiek izmantota Zemgalē, bet nedaudz mazāk respondenti ar augstāku izglītības līmeni. Pētījuma rezultāti neuzrāda būtiskas atšķirības atkarībā no tautības, apdzīvotas vietas tipa un nodarbošanās.

Nav izteiktas atšķirības šāda satura izmantošanai atkarībā no ienākumu līmeņa ar izņēmumu, ka salīdzinoši biežāk nelegāli programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām lieto ienākumu kategorijā no 1001 līdz 2000 (16%: gandrīz katru dienu, 10%: reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), bet maz ar ienākumu līmeni sākot no 2001 eiro mēnesī.

4. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura patēriņa nelegālā apjoma patēriņa ekonomiskās ietekmes aprēķins

Šajā ziņojuma nodaļā tiek veikts aprēķins par autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālā apjoma patēriņa radītajiem zaudējumiem valsts ekonomikai. Līdzīgi kā aprēķinot ēnu ekonomikas lielumu (sk. Putniņš un Sauka, 2015), precīzi šādu aprēķinu izdarīt nav iespējams, t.sk. tāpēc, ka tas balstās uz aptuveniem skaitļiem naudas izteiksmē attiecībā uz nelegāli lietoto produktu cenu, kā arī vairākiem pieņēmumiem, kuri, ne visos gadījumos var izrādīties patiesi. Tomēr, arī ēnu ekonomikas vai dažādu citu nelegālu darbību, kā piemēram, korupcijas, aprēķini sniedz pietiekoši labu ieskatu, t.sk. konkrētās nozares problemātikā un šī iemesla dēļ tiek plaši pielietoti (piem. Transparency International; 2021; Sauka, Schneider, Williams, 2016; Sauka, 2019). Līdzīgi kā Putniņš un Sauka (2015) izmantotās ēnu ekonomikas metodoloģijas gadījumā, arī aprēķinot ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālas izmantošanu ietekmi uz Latvijas ekonomiku, tiek izmantota metode, kas parāda minimālo ietekmi. Proti, ar lielu varbūtību, reālie nelegālā satura patēriņa radītie zaudējumi valsts ekonomikai, ir lielāki.

Aprēķina veikšanai izdarām pieņēmumu, ka respondenti, kas piedalījās 2021. gada decembra aptaujā katrs/a dzīvo citā mājsaimniecībā. Protams, reāli ne visās mājsaimniecībās ir Interneta pieslēgums un ne visi Latvijas iedzīvotāji izmanto visu ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāto saturu. Tomēr aprēķinos izmantojam kopējo mājsaimniecību skaitu (nevis iedzīvotāju skaitu) t.sk. tāpēc, ka vienā mājsaimniecībā var būt vairāki cilvēki, kas dažādus satura veidus izmanto nelegāli.

2020. gadā Latvijā bija 824 800 mājsaimniecību (CSP, 2021). Atbilstoši CSP datiem (CSP, 2021 a), 89.7%, jeb 739 845 mājsaimniecībās 2020. gadā bija Interneta pieslēgums.

Aprēķinā arī izmantojam 2021. gada decembra aptaujā iegūtos datus par dažāda satura lietojuma apjomu izmantojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu Latvijas iedzīvotāju vidū (sk. 6., 7. un 8. tabulas ziņojuma 2. nodaļā), kā arī biedrības “Par Legālu Saturu” sniegto informāciju. Proti, pētījuma rezultāti parāda, ka, izmantojot viedtālruni, datoru vai TV ekrānu- biežāk vai retāk- aptuveni sekojoša mājsaimniecību proporcija (legāli vai nelegāli) izmanto dažādus ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta digitālā satura veidus:

- 70% skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti,
- 50% skatās filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas,
- 40% klausās mūziku,
- 20% skatās sporta sacensības tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu,
- 40% spēlē spēles,
- 16% lasa e-grāmatas vai klausos audiogrāmatas,
- 55% lietot programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām.

Balstoties uz 2021. gada decembrī veiktās aptaujas rezultātiem, 12. tabula ataino to mājsaimniecību proporciju Latvijā, kas nelegāli izmanto dažādus, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā digitālā satura veidus: ar viedtālruni, datora vai TV ekrāna palīdzību. Precīzāk- 12. tabula atspoguļo % no mājsaimniecībām, kur vismaz viens cilvēks nelegāli lieto ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātu saturu (sk. 3 nodaļā sīkāku analīzi). Lai arī pētījumā detalizēti aplūkojam nelegālo šāda satura izmantošanu dažādās ierīcēs (viedtālrunī, datorā, uz TV ekrāna) varam pieņemt, ka avoti nelegālā satura izmantošanai un arī pakalpojuma cenas (ja par to maksātu lietojot saturu legāli), būtiski neatšķiras. Šī iemesla dēļ ekonomiskās ietekmes aprēķinam izmantosim vidējo rādītāju iedzīvotāju proporcija (%), kas saturu izmanto nelegāli- dažādiem satura veidiem.

Aptuvenās (minimālās, mēnesī) cenas par satura izmantošanu atsevišķām kategorijām, ja to lietotu legāli, balstās uz biedrības “Par Legālu Saturu” apkopojumu, kas izdarīts aptaujājot tās biedrus:

- Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti: 10.0 EUR
- Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas: 9.0 EUR
- Klausos mūziku: 6.0 EUR

- Skatos sporta sacensības tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu: 6.0 EUR
- Spēlēju spēles: 7.0 EUR
- Lasu e-grāmatas vai klausos audiogrāmatas: 3.0 EUR
- Lietotu programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām: 6.0 EUR

12.tabula. Iedzīvotāju proporcija Latvijā, kas nelegāli izmanto dažādus, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā digitālā satura veidus: ar viedtālruni, datoru vai TV ekrāna palīdzību.

	Viedtālrunī	Datorā	Uz TV ekrāna	Mājsaimniecības (%), kur šādu saturu izmanto nelegāli. Atkarībā no izmantotā satura veida, vidējais rādītājs*
Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	21%	21%	17%	17-21% Vidēji: 20%
Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	24%	21%	18%	18-24% Vidēji: 21%
Klausos mūziku	27.0	21%	16%	16-28% Vidēji: 21%
Skatos sporta sacensības tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu	21%	19%	17%	17-21% Vidēji: 19%
Spēlēju spēles	28%	21%	14%	14-28% Vidēji: 21%
Lasu e-grāmatas vai klausos audiogrāmatas	20%	17%	13%	13-20% Vidēji: 17%
Lietotu programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām		24%		24%

**Vidējie rādītāji noapaļoti.*

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Visbeidzot, 9., 10 un 11. tabulās apkopotie aptaujas rezultāti (sk. 3 ziņojuma nodaļu) parāda, ka, lielākoties, aptuveni 50% gadījumos tie respondenti, kas nelegāli lieto ar autortiesībām un

blakustiesībām aizsargātu digitālo saturu, to dara bieži (gandrīz katru dienu; reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), bet otra puse: salīdzinoši reti (vismaz 1-2 reizi mēnesī; retāk nekā reizi mēnesī). Izdarot ekonomiskās ietekmes aprēķinu, tai mājsaimniecību daļai, kas lieto attiecīgo saturu salīdzinoši retāk, par pamatu ņemsim pusi no maksas par satura izmantošanu mēnesī, ja tas tiktu izmantots legālā veidā.

Pamatojoties uz augstāk izdarītajiem pieņēmumiem un aprēķiniem, ekonomiskās ietekmes aplēses satura izmantošanai nelegāli tiek veiktas sekojoši:

Satura veida: skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti

739 845 mājsaimniecību kurās ir Interneta pieslēgums no kuriem aptuveni 70% izmanto šo saturu = 517 891

20% no 517 891 mājsaimniecībām kas vidēji šādu saturu izmanto nelegāli = 103 578

Satura cena to izmantojot legāli: 10.0 EUR (mēnesī)

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto bieži: $51\,789 \times 10.0 \text{ EUR} = 517\,891 \text{ EUR}$ mēnesī $\times 12 = 6\,214\,698 \text{ EUR}$ gadā

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto reti: $51\,789 \times 5.0 \text{ EUR} = 258\,990 \text{ EUR}$ mēnesī $\times 12 = 3\,107\,880 \text{ EUR}$ gadā

KOPĀ: 9 322 578 EUR gadā

Satura veida: skatās filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas

739 845 mājsaimniecību kurās ir Interneta pieslēgums no kuriem aptuveni 50% izmanto šo saturu = 369 922

21% no 369 922 mājsaimniecībām kas vidēji šādu saturu izmanto nelegāli = 77 683

Satura cena to izmantojot legāli: 9.0 EUR (mēnesī)

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto bieži: $38\,841 \times 9.0 \text{ EUR} = 349\,573 \text{ EUR}$ mēnesī $\times 12 = 4\,194\,882 \text{ EUR}$ gadā

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto reti: $38\,841 \times 4.5 \text{ EUR} = 174\,784 \text{ EUR}$ mēnesī $\times 12 = 2\,097\,414 \text{ EUR}$ gadā

KOPĀ: 6 292 296 EUR gadā

Satura veida: klausās mūziku

739 845 mājsaimniecību kurās ir Interneta pieslēgums no kuriem aptuveni 40% izmanto šo saturu = 295 938

21% no 295 938 mājsaimniecībām kas vidēji šādu saturu izmanto nelegāli = 62 146

Satura cena to izmantojot legāli: 6.0 EUR (mēnesī)

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto bieži: $31\,073 \times 6.0 \text{ EUR} = 186\,438 \text{ EUR}$ mēnesī $\times 12 = 2\,237\,256 \text{ EUR}$ gadā

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto reti: $31\,073 \times 3.0 \text{ EUR} = 93\,219 \text{ EUR}$ mēnesī
 $\times 12 = 1\,118\,628 \text{ EUR}$ gadā

KOPĀ: 3 355 884 EUR gadā

Satura veids: skatās sporta sacensības tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu

739 845 mājsaimniecību kurās ir Interneta pieslēgums no kuriem aptuveni 20% izmanto šo saturu = 147 696

19% no 147 696 mājsaimniecībām kas vidēji šādu saturu izmanto nelegāli = 28 114

Satura cena to izmantojot legāli: 6.0 EUR (mēnesī)

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto bieži: $14\,057 \times 6.0 \text{ EUR} = 84\,342 \text{ EUR}$ mēnesī
 $\times 12 = 1\,012\,107 \text{ EUR}$ gadā

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto reti: $14\,057 \times 3.0 \text{ EUR} = 42\,171 \text{ EUR}$ mēnesī
 $\times 12 = 506\,052 \text{ EUR}$ gadā

KOPĀ: 1 518 159 EUR gadā

Satura veids: spēlē spēles

739 845 mājsaimniecību kurās ir Interneta pieslēgums no kuriem aptuveni 40% izmanto šo saturu = 295 938

21% no 295 938 mājsaimniecībām kas vidēji šādu saturu izmanto nelegāli = 62 146

Satura cena to izmantojot legāli: 7.0 EUR (mēnesī)

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto bieži: $31\,073 \times 7.0 \text{ EUR} = 217\,514 \text{ EUR}$ mēnesī
 $\times 12 = 2\,610\,173 \text{ EUR}$ gadā

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto reti: $31\,073 \times 3.5 \text{ EUR} = 108\,755 \text{ EUR}$ mēnesī
 $\times 12 = 1\,305\,066 \text{ EUR}$ gadā

KOPĀ: 3 915 239 EUR gadā

Satura veids: Lasu e-grāmatas vai klausos audiogrāmatas

739 845 mājsaimniecību kurās ir Interneta pieslēgums no kuriem aptuveni 16% izmanto šo saturu = 118 375

17% no 118 375 mājsaimniecībām kas vidēji šādu saturu izmanto nelegāli = 20 123

Satura cena to izmantojot legāli: 3.0 EUR (mēnesī)

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto bieži: $10\,061 \times 3.0 \text{ EUR} = 30\,185 \text{ EUR}$ mēnesī
 $\times 12 = 362\,228 \text{ EUR}$ gadā

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto reti: $10\,061 \times 1.5 \text{ EUR} = 15\,091 \text{ EUR}$ mēnesī
 $\times 12 = 181\,098 \text{ EUR}$ gadā

KOPĀ: 543 326 EUR gadā

Satura veids: lieto programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām

739 845 mājsaimniecību kurās ir Interneta pieslēgums no kuriem aptuveni 55% izmanto šo saturu = 406 914

24% no 406 914 mājsaimniecībām kas vidēji šādu saturu izmanto nelegāli = 97 659

Satura cena to izmantojot legāli: 6.0 EUR (mēnesī)

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto bieži: 48 829 x 6.0 EUR = 292 978 EUR mēnesī x 12 = 3 515 743 EUR gadā

Puse no mājsaimniecībām, kas šo saturu izmanto reti: 48 829 x 3.0 EUR = 146 487 EUR mēnesī x 12 = 1 757 844 EUR gadā

KOPĀ: 5 273 587 EUR gadā

Visiem, ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta, digitālā satura veidiem:

9 322 578 EUR + 6 292 296 EUR + 3 355 884 EUR + 1 518 159 EUR + 3 915 239 EUR + 543 326 EUR + 5 273 587 EUR =

30 221 069 EUR gadā

Tātad, atbilstoši šiem aprēķiniem, kopējais ekonomikai nodarītais kaitējums, nelegāli izmantojot dažādus ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātus digitālā satura veidus, gadā pārsniedz 30 miljonus eiro. No šīs summas netiek nomaksāti nodokļi. Šis ir apjoms, kas ierobežo jauna ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta satura izveidi, tādējādi potenciāli nenodarbinot gan satura tiešos veidotājus (mūziķus, aktierus, autorus, un tml.), gan arī cilvēkus, kas šo saturu palīdz veidot (tehniskais personāls, citas saistītās nozares).

Arī citi pieejamie pētījumi apliecina salīdzinoši augsto, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā digitālā satura, nelegālu lietošanu Latvijā. Piemēram, Eiropas Savienības intelektuālā īpašuma biroja 2021. gadā veiktais pētījums (EUIPO, 2021) parāda, ka tieši Latvijā ir visaugstākais ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā digitālā satura pirātisma līmenis starp visām ES valstīm (2020. gada dati). Šajā ziņojumā, kas pētī nelegālo autortiesību satura patēriņu ES dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē (AK) TV programmām, mūzikai un filmām, kas lietots izmantojot dažādus ierīces un mobilās metodes, tostarp straumēšanu, lejupielādi, torrentus- reitingā, kā ar visaugstāko pirātisma līmeni, Latvijai seko Igaunija un Lietuva. Analīze balstās uz lielu datu kopumu par piekļuvi vietnēm, kas piedāvā pirātisku mūziku, filmas un TV programmas visās 28 dalībvalstīs laikā no 2017. gada janvāra līdz 2020. gada decembrim. Pētījums parāda, ka Latvijā ir visaugstākais pirātisma līmenis tieši mūzikas un TV satura lietošanai, bet salīdzinoši zemāks- filmām.

Cits pētījums, ko pēc Kultūras ministrijas pasūtījuma veicis “Gemius Latvia” ietver (i) desmit populārāko nelegālās video straumēšanas vietņu analīzi (2020.gada aprīlis – 2021.gada aprīlis), kā arī pēc lietotāju skaita TOP 3 nelegālās video straumēšanas vietņu analīzi (2021. gada aprīlis); (ii) video straumēšanas vietņu auditu – satura analīzi par populārākajām nelegālās video straumēšanas vietnēm (2021. gada aprīlis – maijs) un (iii) Gemius AdHoc interneta aptauju ar *pop-up* formas aptaujas palīdzību, par nelegālās video straumēšanas vietņu izmantošanu, t.sk. biežumu, motivāciju un tml. pēdējā pusgada laikā (2021. gada maijs). Pētījuma rezultāti parāda, ka 2021. gada aprīlī visas desmit populārākās nelegālās video straumēšanas vietnes apmeklējuši aptuveni gandrīz 162 000 Interneta lietotāju, kopā veicot 7 miljonus lapu skatījumu. Šis pētījums arī parāda, ka aplūkotās video straumēšanas lapas sasnieguši 17% no visiem Latvijas interneta lietotājiem. Saskaņā ar gemiusAudience pētījuma datiem, 2021. gada aprīlī pēc lietotāju skaita apmeklētākās bijušas filebase.ws un seasonvar.ru vietnes. Tāpat plaši tiek izmantotas arī Putlocker un 123moviesfree. Savukārt atbilstoši AdHoc Interneta aptaujas rezultātiem, 15% no respondentiem, kas piedalījās pētījumā, iepriekšējā pusgada laikā bija izmantojuši pirātiskās video straumēšanas vietnes. 80% AdHoc interneta aptaujas respondentu norādījuši, ka satura patērēšanai nelegālās straumēšanas vietnēs izmanto datoru.

Gemius (2021) un EUIPO, 2021 pētījumi apliecina arī 2021. gada decembra aptaujas rezultātus (sk. 2 nodaļa), kur redzam, ka 20% no aptaujātajiem (pie tam 5%: ļoti bieži vai bieži) kā avotus TV lapu izmantošanai lieto torrent vietnes (bittorrent.com, thepiratbay.com, watchseriesfree.toetproxy.com u.c) (2. tabula). 2021. gada decembra aptaujas rezultāti arī parāda, ka, lai klausītos vai lejuplādētu mūziku, torrent vietnes izmanto 16% respondentu (5% ļoti bieži vai bieži) (3. tabula), un arī kategorijā e un audio grāmatas, 10% aptaujāto, izmanto torrent vietnes (4. tabula).

5. Latvijas iedzīvotāju attieksme attiecībā uz ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālu patēriņu.

Lai potenciāli mazinātu ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālu patēriņu, ir būtiski zināt kādi faktori ietekmē šāda satura nelegālu izmantošanu, t.sk. Latvijas iedzīvotāju kopējo attieksmi attiecībā uz šāda satura nelegālu lietošanu. Šī iemesla dēļ 2021. gada decembra aptaujā jautājām Latvijas iedzīvotājiem “Cik viegli, Jūsaprāt, ir atšķirt viedtālrunī, datorā vai TV ekrānā lietojamo legālu satura piedāvājumu no nelegāla? Vai to vienmēr ir viegli atšķirt, bieži ir viegli atšķirt, bieži ir grūti atšķirt vai vienmēr ir grūti atšķirt?”. Atbildes uz šo jautājumu apkopotas 13. tabulā, parādot, ka 20% un vairāk (atkarībā no izmantotā satura) un ar nelielu izņēmumu attiecībā uz e-grāmatām vai audiogrāmatām, respondentu atzīst,

ka šādu saturu vienmēr vai bieži ir viegli atšķirt no nelegālā. Savukārt aptuveni 10% respondentu tomēr pauž viedokli, ka legālu no nelegāla saturu atšķirt vienmēr ir grūti (13. tabula).

Interesanti, ka tikai 8% respondentu pilnībā nepiekrīt apgalvojumam, ka ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālie lietotāji bieži slēpjas aiz argumenta, ka nevar atšķirt legālo no nelegālā satura, bet tā ir tikai atruna satura nelegālai izmantošanai (4.attēls). Šādam apgalvojumam pilnībā piekrīt 16% aptaujāto.

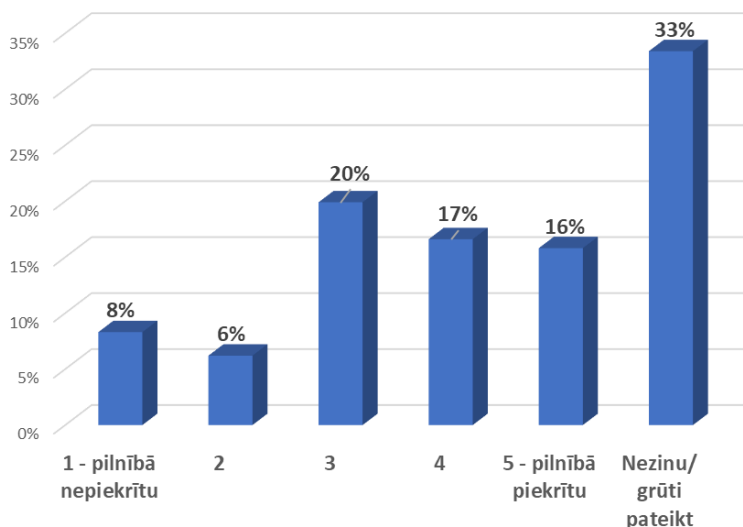
Salīdzinājumā ar 2018. gada pētījumu, kur jautājām “vai, pēc jūsu domām, ir vienkārši atšķirt kurš no filmu, mūzikas, TV seriālu vai TV pārraižu, sporta pārraižu satura nodrošinātājiem Internetā ir legāls, un kurš- nelegāls satura nodrošinātājs?”- ļoti liela daļa (puse vai vairāk aptaujāto respondentu), atzina, ka ir grūti atšķirt legālu no nelegāla satura nodrošinātāja- un tikai neliela proporcija (līdzīgi kā 2021. gada pētījumā: 5-12% robežās), ka legālu no nelegāla satura nodrošinātāja vienmēr ir viegli atšķirt.

13.tabula. Cik viegli, Jūsaprāt, ir atšķirt viedtālrunī, datorā vai TV ekrānā lietojamo legālu satura piedāvājumu no nelegāla? N=1202

	TV programmas, tiešraidē vai arhivēti	Filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas	Mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī	Mūziku tiešsaitē	Sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	Spēles	E-grāmatas vai audiogrāmatas	Programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām
Vienmēr ir viegli atšķirt	10%	12%	10%	11%	11%	10%	7%	10%
Bieži ir viegli atšķirt	14%	15%	12%	15%	13%	12%	11%	13%
Bieži ir grūti atšķirt	19%	16%	18%	15%	14%	16%	15%	15%
Vienmēr ir grūti atšķirt	10%	10%	12%	9%	9%	10%	10%	11%
Nezinu/ grūti pateikt	47%	47%	48%	51%	54%	52%	57%	51%

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

4.attēls. Vai piekrītat sekojošam apgalvojumam: ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālie lietotāji bieži slēpjas aiz argumenta, ka nevar atšķirt legālo no nelegālā satura, bet tā ir tikai atruna satura nelegālai izmantošanai?

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

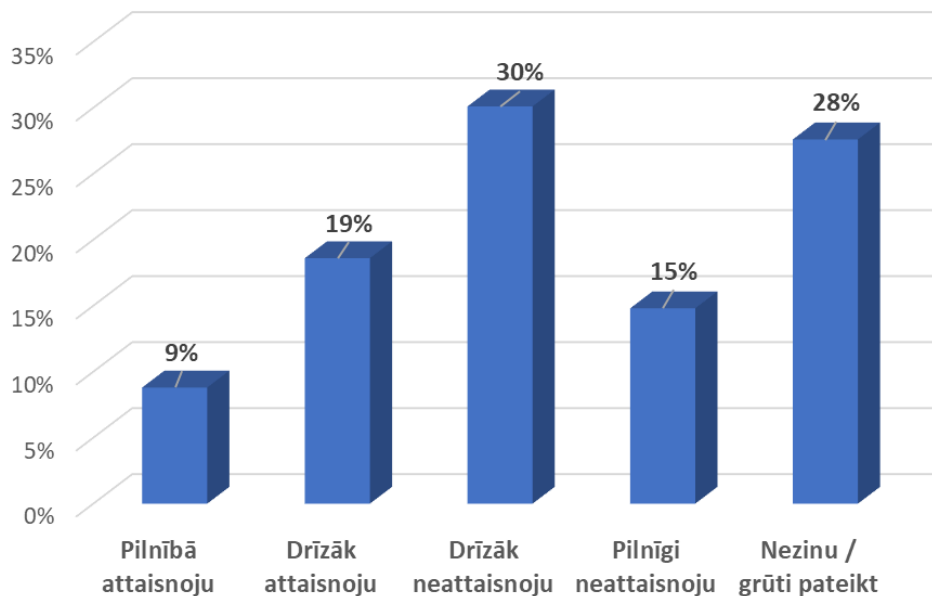
Latvijas iedzīvotājiem tiešsaistes aptaujā jautājām arī vai gadījumā, ja zina, ka saturs ir nelegāls, tas viņus attur no šāda satura lietošanas? Uz šo jautājumu ar “nē, nekad” atbildēja 12% respondentu un “vairāk nē, nekā jā” atbildēja 14%. Kopumā, atbildes uz šo jautājumu ir saskaņā ar 12. tabulā atspoguļotajiem rezultātiem par dažādu ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā digitālā satura patēriņa nelegālo apjomu, kuru Latvijas iedzīvotāji izmanto ar viedtālruni, datora vai TV ekrāna palīdzību- diemžēl pastiprinot pārliecību par augstu šāda satura patēriņu nelegāli.

4.attēls: Vai zinot, ka gadījumā, ja Jūs zināt, ka saturs ir nelegāls, tas Jūs attur no šāda satura lietošanas? N=1202

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

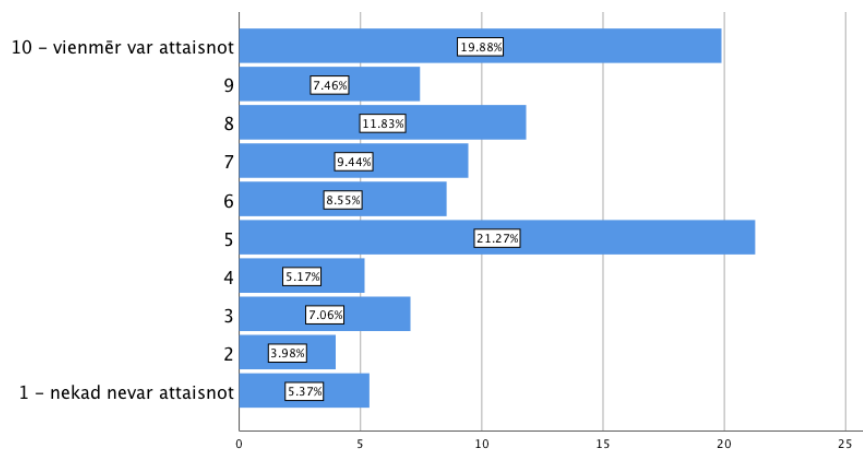
5.attēls: Vai Jūs personīgi attaisnojat cilvēkus, kas nodarbojas ar satura nelegālu izmantošanu viedtālrunī, datorā, TV

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

2018:1. grafiks. Pēc jūsu domām, vai nelegāla satura lietošanu internetā var attaisnot?

“1”: “nekad nevar attaisnot”, “10”: “vienmēr var attaisnot”. n= 1006

Avots: Interneta satura lietošanas paradumu pētījums, 2018

2021. gada pētījumā uzdevām respondentiem jautājumu “Vai Jūs personīgi attaisnojat cilvēkus, kas nodarbojas ar satura nelegālu izmantošanu viedtālrunī, datorā, TV?”. Atbilstoši aptaujas rezultātiem šādu rīcību pilnībā attaisno 9% respondentu, bet drīzāk attaisno- 19% aptaujāto (5. attēls). Tomēr salīdzinoši šie rādītāji izskatās labāk kā 2018. gada pētījumā, kur nelegāla satura lietošanu internetā pilnībā vai gandrīz pilnībā (atbildes “9” un “10”, skaļā no 1-10) attaisnoja, attiecīgi, 19.8% un 7.4% respondentu (2018:1 grafiks).

6. Autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālā patēriņa Latvijā lietošanu galvenie ietekmējošie faktori.

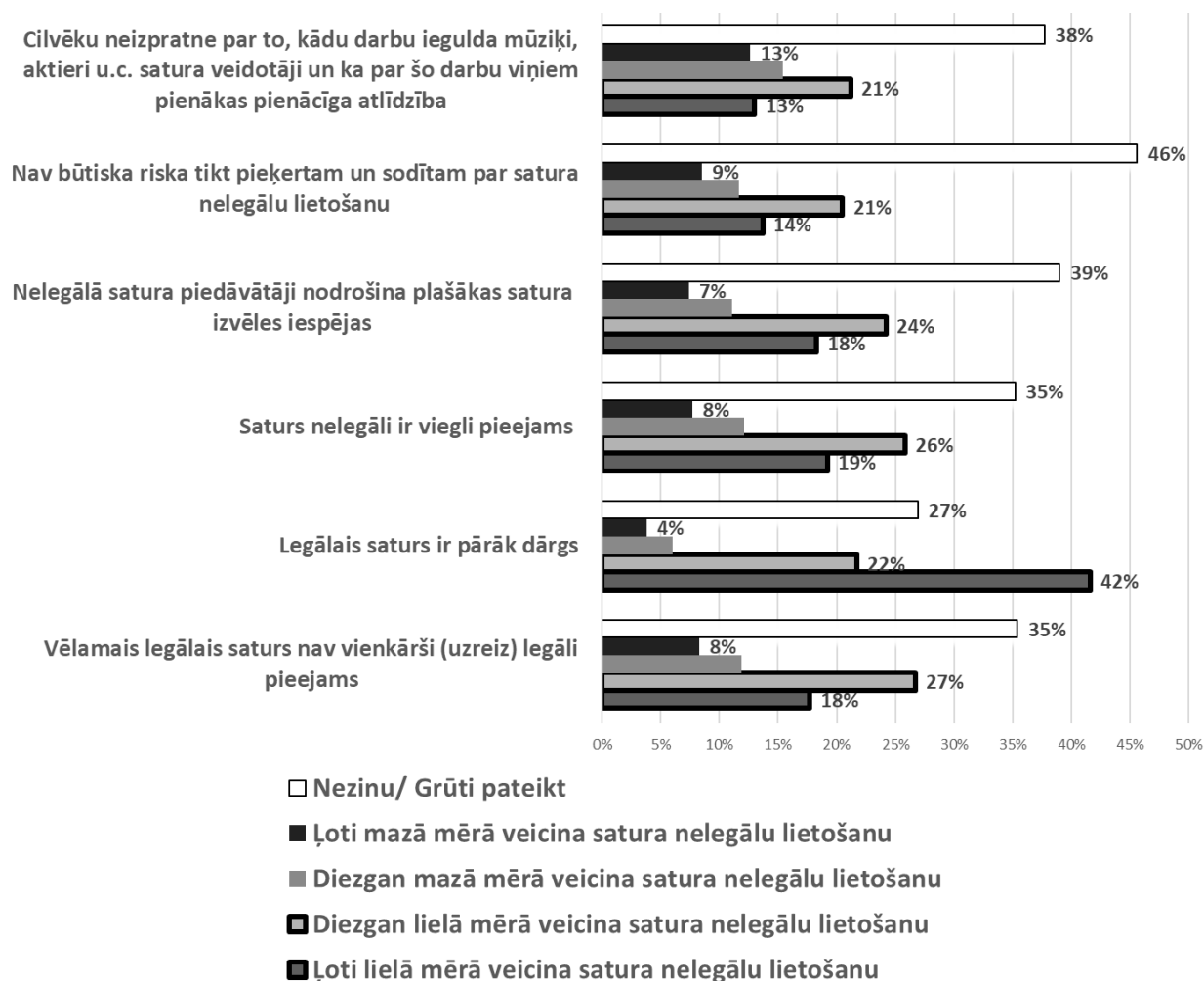
Visbeidzot, atsevišķā aptaujas anketas daļā vēlējāmies noskaidrot ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālā patēriņa Latvijā lietošanu galvenos ietekmējošos faktorus. Proti, uzdevām respondentiem jautājumu “Cik lielā mērā, Jūsaprāt, šādi faktori veicina satura nelegālu lietošanu viedtālrunī, datorā, uz TV ekrāna”. Papildus, jautājām respondentiem arī „Cik lielā mērā, Jūsaprāt, šādi faktori veicina legālu satura lietošanu viedtālrunī, datorā vai uz TV ekrāna?”. Katrā no šiem jautājumiem respondentiem kā izvēles iespējas tika doti dažādi faktori, kas kā svarīgi ir izrādījušies iepriekšējos pētījumos, kas saistīti ar iesaisti ēnu ekonomikā kopumā vai tieši attiecībā uz ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālu lietošanu. Aptaujas rezultāti apkopoti, attiecīgi, 6. un 7. attēlā.

Atbilstoši pētījuma rezultātiem, kā galvenais faktors nelegāla satura lietošanai tika minēts tas, ka legālais saturs ir pārāk dārgs. Šādi, ar atbildi, ka tas ļoti lielā mērā veicina satura nelegālu lietošanu, viedokli pauda 42% respondenti, bet 22% atbildēja, ka tas diezgan lielā mērā veicina satura nelegālu lietošanu. Kā būtiskus nelegālā satura izmantošanas ietekmējošos faktorus Latvijas iedzīvotāji saredz arī to, ka vēlamais legālais saturs nav vienkārši (uzreiz) legāli pieejams; ka šāds saturs nelegāli ir viegli pieejams un, ka nelegālā satura piedāvātāji nodrošina plašākas satura izvēles iespējas. Tomēr vērā ņemama ir arī salīdzinoši nebūtiska riska tikt pieķertiem un sodītiem par satura nelegālu lietošanu (14% respondenti atbildēja, ka tas ļoti lielā mērā ietekmē satura nelegālu lietošanu, 21%- ka diezgan lielā mērā), kā arī cilvēku neizpratnei par to, kādu darbu iegulda mūziķi, aktieri u.c. satura veidotāji un, ka par šo darbu viņiem pienākas pienācīga atlīdzība (sk. 6. attēlu).

Arī 2018. gada pētījumā, kā faktoru, kas visvairāk motivē Interneta saturu izmantot nelegāli respondenti minēja tieši satura pārlietu lielo dārdzību – tikai, attiecīgi 2.8% un 7.6% no aptaujātajiem respondentiem neuzskatīja legālā satura dārdzību par ļoti lielu vai pietiekoši būtisku motivējošo faktoru nelegālai Interneta satura lietošanai. Te gan svarīgi iebilst, ka respondenti kopumā salīdzinoši zemu novērtēja reālo, dažādu, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta, satura cenu. Proti, atbilstoši 2018. gada pētījuma rezultātiem, Latvijas

iedzīvotāji par filmas vienreizēju noskatīšanos vidēji bija gatavi maksāt 0,7 EUR, par dziesmas noklausīšanos: 0,4 EUR, TV seriāla vienreizēju noskatīšanos: 0,8 EUR, bet sporta raidījuma vienreizēju noskatīšanos: 0,6 EUR. Pētījums parādīja arī to, ka par vienreizēju lejuplādēšanu respondenti būtu gatavi šķirties no nedaudz lielākas summas (vidēji, attiecīgi: 1,2 EUR, 0,6 EUR, 1,2 EUR un 1,9 EUR). Savukārt par ikmēneša abonementu būtu gatavi maksāt 3,9 EUR par filmas abonēšanu, 2,8 EUR par dziesmas abonēšanu, 3,7 EUR par TV seriāla abonēšanu un 3,4 EUR par sporta raidījuma ikmēneša abonēšanu. Savukārt 2018. gada pētījumā faktoros “nelegālais saturs ir brīvi pieejams un tā lietošana pamatā netiek kontrolēta” un “vēlamais legālais saturs nav vienkārši (uzreiz) pieejams” aptaujātie respondenti vērtēja ar “3” (faktors, kas ietekmē nelegāla satura Internetā izmantošanu “diezgan lielā mērā”).

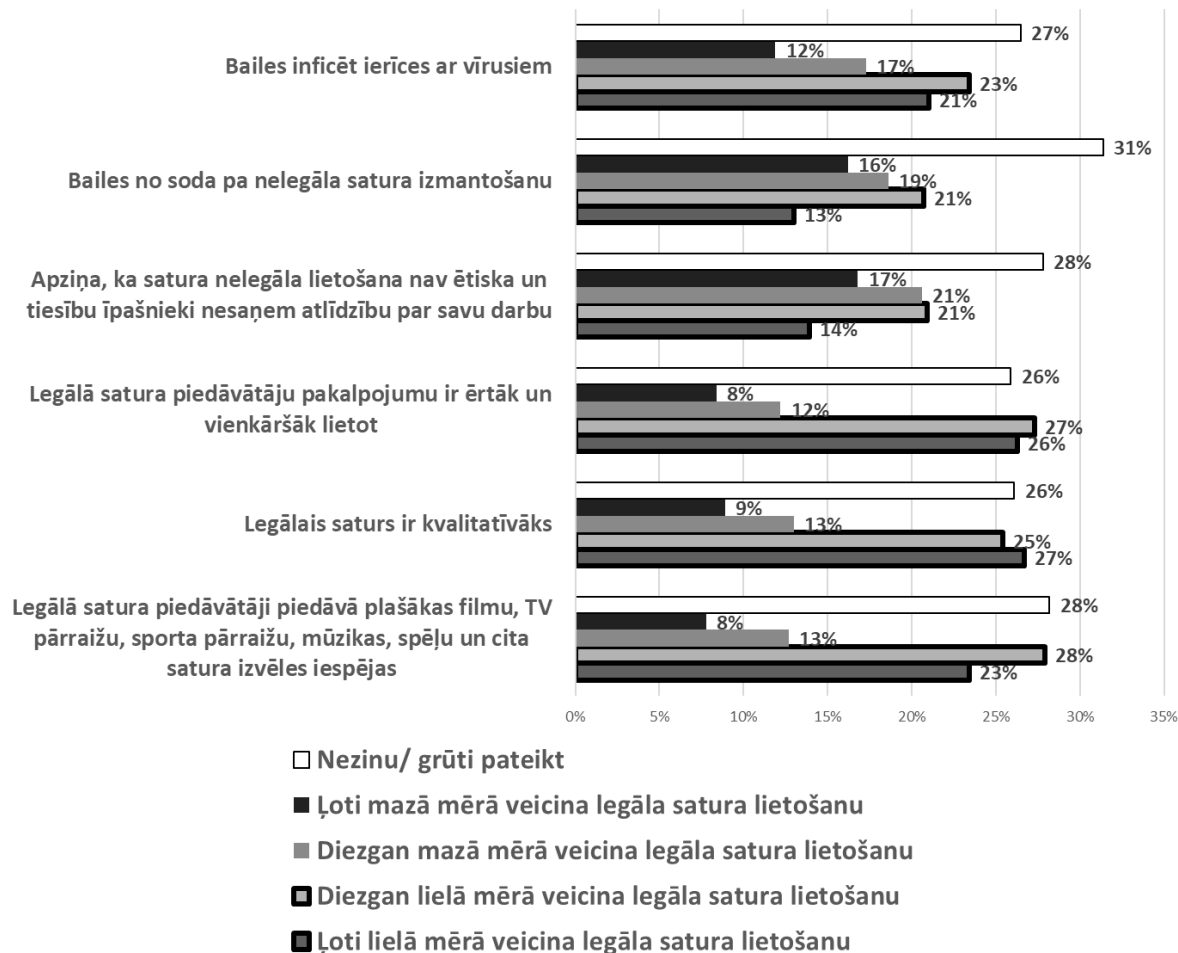
6.attēls: Cik lielā mērā, Jūsuprāt, šādi faktori veicina satura nelegālu lietošanu viedtālrunī, datorā, uz TV ekrāna? N=1202.

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

Savukārt, kas attiecas uz faktoriem, kuri veicina tieši legāla satura lietošanu viedtālrunī, datorā vai, izmantojot TV ekrānu, kā četri, gandrīz vienlīdz būtiski faktori, ir tas, ka (i) legālā satura piedāvātāji piedāvā plašākas filmu, TV pārraižu, sporta pārraižu, mūzikas, spēļu un cita satura izvēles iespējas, (ii) legālais saturs ir kvalitatīvāks, (iii) legālā satura piedāvātāju pakalpojumu ir ērtāk un vienkāršāk lietot, un (iv) bailes inficēt ierīces ar vīrusiem. Atbilstoši pētījuma rezultātiem, salīdzinoši svarīgi faktori šajā ziņā ir arī apziņa, ka satura nelegāla lietošana nav ētiska un tiesību īpašnieki nesaņem atlīdzību par savu darbu, kā arī bailes no soda pa nelegāla satura izmantošanu (sk. 7. attēls).

7.attēls: Cik lielā mērā, Jūsaprāt, šādi faktori veicina legāla satura lietošanu viedtālrunī, datorā vai uz TV ekrāna? N=1202.

Avots: 2021. gada NEPLP pētījums

7. Kopsavilkums un galvenie secinājumi

Šī pētījuma ietvaros tiek aprēķināts autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura lietošanas legālais un nelegālais apjoms Latvijā, pētīti nelegālā satura lietošanas galvenie ietekmējošie faktori, un veiktas aplēses par nelegālā satura radītajiem zaudējumiem valsts ekonomikā. Pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, šis ir pirmais šāda apjoma pētījums Latvijā. Attīstoties satura veidiem, pirmoreiz ir precizēti satura veidi, t.sk. iekļaujot e-grāmatas un audiogrāmatas, izdalot spēles un programatūru, TV kanālu skatīšanos un TV šovu, filmu, raidījumu skatīšanos. Pētījumā tiek analizēta arī tiešsaitē un uz ierīcēm saglabātas mūzikas klausīšanās, un tādu sporta sacensību tiešraižu skatīšanās, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums. Šis ir pirmais pētījums, kurā galveno autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura veidu legālā un nelegālā patēriņa analīze veikta atsevišķi katram no patēriņa kanāliem- ekrāniem, t.i. lietojot viedtālruni, datoru un TV ekrānu.

Pētījums balstās uz datiem, kas iegūti reprezentatīvā tiešsaites aptaujā, kuru īstenoja AS Norstat Latvija, izmantojot Arņa Saukas, sadarbībā ar “Ivetas Balodes Komunikāciju Konsultācijas” vadītāju un stratēģisko konsultanti Ivetu Balodi un “Par legālu saturu” vadītāju Andri Ķēniņu, izstrādātu aptaujas anketu. Aptauja notika 2021. gada decembrī, tika veikta latviešu un krievu valodās, aptaujājot kopumā 1202 respondentus vecumā no 15 gadiem. Papildus, šī pētījuma ietvaros, tika apkopoti pieejamie dati par autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura legālā un nelegālā patēriņa apjomu Latvijā, un veikts šo datu salīdzinājums ar aptaujā iegūtajiem datiem.

Atbilstoši pētījuma rezultātiem, visbiežāk, jeb 37%, Latvijas iedzīvotāji izmanto TET sniegtos Interneta pakalpojumus. Tam seko Tele2 un LMT (katrs: 26%), Bite Latvija (18%), Balticom (13%) un Baltcom (Izzi) (11%). Aptaujā jautājām Latvijas iedzīvotājiem par to paradumiem lietot dažādus avotus, no kuriem var straumēt vai lejupielādēt filmas, TV pārraides, sporta sacensības, mūziku un e-grāmatas. Šos avotus iedalījām trīs kategorijās atbilstoši pielietošanas veidam: TV lapas, mūzikas vietnes, un e un audio grāmatas. Pētījuma rezultāti liecina, ka, “TV lapu lietošanai” Latvijas iedzīvotāji visvairāk izmanto Youtube kanālu: 42% respondentu atbildēja, ka Youtube izmanto gandrīz katru dienu, bet 16%, ka reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, bet tikai 12% atzina, ka šo kanālu neizmanto nemaz. Starptautiskas vietnes, kā NETFLIX, Apple TV+, Google play, Amazone premium, un tml. un Go3, gandrīz katru dienu izmanto, attiecīgi 10 un 9% aptaujāto; reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā: 9 un 4%, savukārt neizmanto vai neatbildēja uz jautājumu: kopā 61 un 76% Latvijas iedzīvotāju. Salīdzinoši daudz Latvijas iedzīvotāji izmanto arī TET +, Viaplay, Megogo un LMT straume.

Pētījuma rezultāti apliecina, ka arī kā “mūzikas vietnes” avotu visbiežāk Latvijas iedzīvotāji izmanto Youtube: 36% gandrīz katru dienu, 18% reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā. Citi biežāk izmantotie avoti ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura lietošanai kategorijā “mūzikas vietnes” tika minēti Latvijas radio staciju aplikācijas, piemēram SWH, pieci.lv, EHR, un tml. (10% gandrīz katru dienu, 9% reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā), kā arī Spotify (attiecīgi, 13% un 6%), dažādi e-radio (8% un 7%), u.c. Savukārt kategorijā “e- un audio grāmatas”, kā visbiežāk izmantoto avotu attiecīgā satura izmantošanai, respondenti minēja LNB resursus: lasamkoks.lv, periodika.lv, enciklopedija.lv (1% gandrīz katru dienu, 2% reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, 3%: vismaz 1-2 reizes mēnesī, 8%: retāk nekā reizi mēnesī). Citi biežāk izmantotie avoti: Latvijas izdevniecības, piemēram: janisroze.lv, zvaigzneabc.lv, jumava.lv, petergailis.lv; e-gramatas.com; e-grāmatu bibliotēka - 3td.lv (trešais tēva dēls) u.c.

Atbilstoši aptaujas rezultātiem, 20% no aptaujātajiem, pie tam 5%, ļoti bieži vai bieži, kā avotus TV lapu izmantošanai lieto torrent vietnes (bittorrent.com, thepiratbay.com, watchseriesfree.toetproxy.com u.c.). Savukārt, lai klausītos vai lejuplādētu mūziku, torrent vietnes izmanto 17% respondentu (5% ļoti bieži vai bieži). Arī kategorijā e- un audio grāmatas, 10% aptaujāto, atzina, ka izmanto torrent vietnes. Šie dati liecina par augstu nelegālā satura patēriņu Latvijā, un ir saskaņā arī ar citu pētījumu rezultātiem. Piemēram, Eiropas Savienības intelektuālā īpašuma biroja 2021. gadā veiktais pētījums parāda, ka tieši Latvijā ir visaugstākais ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā digitālā satura pirātisma līmenis starp visām ES valstīm. Savukārt “Gemius Latvia” 2020. un 2021. gadā veiktie pētījumi liecina, ka desmit populārākās nelegālās video straumēšanas vietnes apmeklējuši aptuveni gandrīz 162 000 Interneta lietotāju Latvijā, kopā veicot 7 miljonus lapu skatījumu. Šis pētījums arī parāda, ka aplūkotās video straumēšanas lapas sasnieguši 17% no visiem Latvijas interneta lietotājiem. 15% no respondentiem, kas piedalījās pētījumā, iepriekšējā pusgada laikā bija izmantojuši pirātiskās video straumēšanas vietnes, bet 80% respondentu norādīja, ka satura patērēšanai nelegālās straumēšanas vietnēs izmanto datoru.

Aptaujas anketā iekļāvām jautājumu, kuru no ierīcēm: viedtālruni, datoru vai TV ekrānu, iedzīvotāji Latvijā visbiežāk izmanto, lai lietotu dažādus, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta digitālā satura veidus. Atbilstoši pētījuma rezultātiem, visbiežāk Latvijas iedzīvotāji TV ekrānu izmanto, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti: šādu atbildi sniedza 66% respondentu. Savukārt 45% respondentu atzina, ka visbiežāk TV ekrānu izmanto, lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas. Viedtālruni Latvijā visbiežāk izmanto, lai spēlētu spēles (44% aptaujāto), klausītos mūziku tiešsaitē (42%), klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī (37%). Salīdzinoši daudz, visbiežāk, viedtālrunis tiek izmantots arī, lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas (25%), kā arī lasītu e-grāmatas vai klausītos audio grāmatas (24%). Savukārt datoru visbiežāk izmanto spēļu spēlēšanai (35%), lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas

(33%), klausītos mūziku (28%).

Papildus jautājumam par visbiežāk izmantoto ierīci attiecīgā, ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura lietošanai, aptaujas anketā iekļāvām arī jautājumus par to, cik bieži vispār Latvijas iedzīvotāji izmanto viedtālruni, datoru un TV ekrānu, lai lietotu katru no šī satura veidiem attiecīgajā ierīcē. Pētījuma rezultāti parāda, ka 9% respondentiem nav viedtālruna ar Interneta pieslēgumu, un līdz ar to viņi viedtālrunī neizmanto nevienu no, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta, digitālā satura veidiem. 4% respondenti atzina, ka viņiem nav dators ar Interneta pieslēgumu, savukārt aptuveni 17% nelieto šādu saturu, jo nav TV ekrāns ar Interneta pieslēgumu.

Atbilstoši aptaujas rezultātiem, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti, 30% Latvijas iedzīvotāji gandrīz katru dienu vai reizi, vai biežāk nekā reizi nedēļā izmanto viedtālruni, 32% tikpat bieži izmanto datoru, bet 51%- TV ekrānu. Nemaz attiecīgās ierīces, lai skatītos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti, neizmanto, attiecīgi 31%, 31% un 17% no respondentiem, kuriem ir pieejamas šādas ierīces ar Interneta pieslēgumu. Savukārt, lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas, 36% Latvijas iedzīvotāji gandrīz katru dienu vai reizi, vai biežāk nekā reizi nedēļā izmanto viedtālruni, 34% tikpat bieži izmanto datoru, bet 40%- TV ekrānu. Nemaz attiecīgās ierīces, lai skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu, izmantojot izklaides platformas, neizmanto, attiecīgi 29%, 29% un 21% no respondentiem, kuriem ir pieejamas šādas ierīces ar Interneta pieslēgumu.

Viedtālruni, lai klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī, ļoti bieži vai bieži izmanto 25% respondentu, bet mūziku tiešsaitē ar viedtālruna palīdzību ļoti bieži vai bieži klausās 34% aptaujāto. 19% aptaujāto atbildēja, ka ļoti bieži vai bieži, lai klausītos mūziku, kas ir saglabāta, izmanto datoru. Datoru, lai klausītos mūziku tiešsaitē ļoti bieži vai bieži izmanto 27% respondentu, savukārt mūziku izmantojot TV kā ekrānu ļoti bieži vai bieži klausās 24% respondentu. 36% respondentu atbildēja, ka ļoti bieži vai bieži izmanto viedtālruni, lai spēlētu spēles, bet 29% atzina, ka šādam nolūkam viedtālruni neizmanto nemaz. Tikpat daudz respondentu atbildēja, ka ļoti bieži vai bieži spēlē spēles izmantojot datoru, savukārt 39% minēja, ka spēles datorā nespēlē nemaz. Salīdzinoši mazāk- 10% respondentu, ļoti bieži vai bieži spēļu spēlēšanai izmanto TV ekrānu, bet 53% to nedara nemaz. 14% aptaujāto ļoti bieži vai bieži lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas izmantojot viedtālruni, 10%- izmantojot datoru, 7%- izmantojot TV ekrānu. Savukārt aptuveni 70% aptaujāto atzina, ka izmanto datoru lai lietotu programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām.

Pētījums liecina, ka 13-28% respondentu, Latvijas iedzīvotāju, atkarība no ierīces veida, un atkarībā no satura veida, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāto digitālo saturu izmanto nelegāli. Tas ir ļoti satraucošs rezultāts. Proti, pētījuma rezultāti liecina, ka, iedzīvotāju

proporcija Latvijā, kas nelegāli skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti, izmantojot dažādas ierīces ir, vidēji 20% (viedtālrunī: 21%, datorā: 21%, uz TV ekrāna: 17%); skatās filmas, seriālus, šovus: vidēji 21% (viedtālrunī: 24%, datorā: 21%, uz TV ekrāna: 18%); klausās mūziku: vidēji 21% (viedtālrunī: 27%, datorā: 21%, uz TV ekrāna: 16%); skatās sporta sacensības tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu: vidēji 19% (viedtālrunī: 21%, datorā: 19%, uz TV ekrāna: 17%); spēlē spēles: vidēji 21% (viedtālrunī: 28%, datorā: 21%, uz TV ekrāna: 14%); lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas: vidēji 17% (viedtālrunī: 20%, datorā: 17%, uz TV ekrāna: 13%); lieto programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām: 24%. Aptaujas rezultāti liecina, ka izmantojot viedtālruni, datoru vai TV ekrānu, tie respondenti, kas ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāto digitālo saturu izmanto nelegāli, proporcionāli aptuveni puse to dara ļoti bieži vai bieži.

Analizējot nelegālā satura lietošanu detalizētāk, pētījuma rezultāti atklāj, ka izmantojot viedtālruni, visvairāk, Latvijas iedzīvotāji nelegāli klausās mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī un spēlē spēles: abos gadījumos 28% Latvijas iedzīvotāju ir iesaistīti šādās aktivitātēs. Nedaudz mazāk, 27%, šādi klausās mūziku tiešsaitē, bet 24%- skatās filmas, seriālus, šovus. Savukārt izmantojot datoru, visvairāk, jeb 24% respondentu, nelegāli lieto programmatūru darbam ar MS Office programmām vai ekvivalentām. Tam seko spēļu spēlēšana, mūzikas klausīšanās; filmu, seriālu, šovu u.c. saturu izmantojot izklaides platformas skatīšanās un TV programmu skatīšanās tiešsaitē vai arhivēti: visi 21%. Visbeidzot, pētījuma rezultāti parāda, ka izmantojot TV ekrānu saturs tiek nelegāli izmantots proporcionāli mazāk, nekā ar viedtālruni vai datora palīdzību. Proti, visvairāk, jeb 18% respondentu, TV ekrānu izmanto lai nelegāli skatītos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas; 17%- lai nelegāli skatītos TV programmas tiešsaitē vai arhivēti un tikpat liela proporcija respondentu- lai skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums. Kopumā saturu vairāk nelegāli lieto vīrieši, relatīvi jaunāki respondenti ar zemāku izglītības līmeni, tomēr bez izteiktām tendencēm atkarībā no ienākumu līmeņa. Nelegāli saturu izmantojošo respondentu profils salīdzinoši būtiski atšķiras atkarībā no apskatīta satura veida un izmantotās ierīces.

Šajā pētījumā tiek veikts aprēķins par autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālā apjoma patēriņa radītajiem zaudējumiem valsts ekonomikai uzsverot, ka precīzi šādu aprēķinu izdarīt nav iespējams. Aprēķinot satura nelegālas izmantošanu ietekmi uz Latvijas ekonomiku, tiek izmantota metode, kas parāda minimālo ietekmi. Proti, ar lielu varbūtību, reālie nelegālā satura patēriņa radītie zaudējumi valsts ekonomikai, ir lielāki kā aprēķināts šajā pētījumā. Atbilstoši aprēķiniem, kopējais ekonomikai nodarītais kaitējums nelegāli izmantojot dažādus ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātus digitālā satura veidus, gadā pārsniedz 30 miljonus eiro. No šīs summas netiek nomaksāti nodokļi. Šis ir apjoms, kas ierobežo jauna ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta satura izveidi, tādējādi potenciāli nenodarbinot gan

satura tiešos veidotājus (mūziķus, aktierus, autorus, un tml.), gan arī cilvēkus kas šo saturu palīdz veidot (tehniskais personāls, citas saistītās nozares).

Aprēķins par radītajiem zaudējumiem valsts ekonomikai lietojot šādu saturu nelegāli tiek veikts arī katram ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā satura veidam atsevišķi. Proti, nelegālā satura lietošanas radītie zaudējumi valsts ekonomikai satura veidam “skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti” sastāda 9 322 578 EUR gadā; satura veidam “skatās filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas”: 6 292 296 EUR gadā; satura veidam “klausās mūziku”: 3 355 884 EUR gadā; satura veidam “skatās sporta sacensības tiešraides, kas pieejamas kā pakalpojums par atsevišķu samaksu”: 1 518 159 EUR gadā; satura veidam “spēlē spēles”: 3 915 239 EUR gadā; satura veidam: lasu e-grāmatas vai klausos audiogrāmatas: 543 326; satura veidam “lieto programmatūru darbam ar MS Office programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām”: 5 273 587 EUR gadā.

Lai potenciāli mazinātu ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālu patēriņu, ir būtiski zināt kādi faktori ietekmē šāda satura nelegālu izmantošanu, t.sk. Latvijas iedzīvotāju kopējo attieksmi attiecībā uz šāda satura nelegālu lietošanu. Pētījuma rezultāti liecina, ka 20% un vairāk, atkarībā no izmantotā satura, un ar nelielu izņēmumu attiecībā uz e-grāmatām vai audiogrāmatām, respondentu atzīst, ka legālo saturu vienmēr vai bieži ir viegli atšķirt no nelegālā. Savukārt aptuveni 10% respondentu tomēr pauž viedokli, ka legālu no nelegāla saturu atšķirt vienmēr ir grūti. Savukārt tikai 8% respondentu pilnībā nepiekrīt apgalvojumam, ka ar autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā satura nelegālie lietotāji bieži slēpjas aiz argumenta, ka nevar atšķirt legālo no nelegālā satura, bet tā ir tikai atruna satura nelegālai izmantošanai- šādam apgalvojumam pilnībā piekrīt 16% aptaujāto.

Latvijas iedzīvotājiem tiešsaistes aptaujā jautājām arī vai gadījumā, ja zina, ka saturs ir nelegāls, tas viņus attur no šāda satura lietošanas? Uz šo jautājumu ar “nē, nekad” atbildēja 12% respondentu un “vairāk nē, nekā jā” atbildēja 14%. Kopumā, atbildes uz šo jautājumu ir saskaņā ar iegūtajiem rezultātiem par dažādu, ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā digitālā satura, patēriņa nelegālo apjomu, kuru Latvijas iedzīvotāji izmanto ar viedtālruni, datora vai TV ekrāna palīdzību- diemžēl pastiprinot pārliecību par augstu šāda satura patēriņu nelegāli. Pētījumā uzdevām respondentiem arī jautājumu “Vai Jūs personīgi attaisnojat cilvēkus, kas nodarbojas ar satura nelegālu izmantošanu viedtālrunī, datorā, TV?”. Atbilstoši aptaujas rezultātiem šādu rīcību pilnībā attaisno 9% respondentu, bet drīzāk attaisno- 19% aptaujāto. Tomēr salīdzinoši šie rādītāji izskatās labāk kā 2018. gada biedrības “Par Legālu saturu” īstenotajā pētījumā, kur nelegāla satura lietošanu internetā pilnībā vai gandrīz pilnībā (atbildes “9” un “10”, skaļā no 1-10) attaisnoja, attiecīgi, 19.8% un 7.4% respondentu.

Atbilstoši pētījuma rezultātiem, kā galvenais faktors nelegāla satura lietošanai tika minēta legālā satura dārdzība. Šādi, ar atbildi, ka tas ļoti lielā mērā veicina satura nelegālu lietošanu, viedokli pauda 42% respondenti, bet 22% atbildēja, ka tas diezgan lielā mērā veicina satura nelegālu lietošanu. Šajā saistībā gan ir būtiski piebilst, ka augstākminētais 2018. gada pētījum parāda, ka iedzīvotāji Latvijā, kopumā, salīdzinoši zemu novērtē reālo ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātā satura cenu. Kā būtiskus nelegālā satura izmantošanas ietekmējošos faktorus Latvijas iedzīvotāji saredz arī to, ka vēlamais legālais saturs nav vienkārši (uzreiz) legāli pieejams; ka šāds saturs nelegāli ir viegli pieejams un, ka nelegālā satura piedāvātāji nodrošina plašākas satura izvēles iespējas. Tomēr vērā ņemama ir arī salīdzinoši nebūtiska riska tikt pieķertiem un sodītiem par satura nelegālu lietošanu (14% respondenti atbildēja, ka tas ļoti lielā mērā ietekmē satura nelegālu lietošanu, 21%- ka diezgan lielā mērā), kā arī cilvēku neizpratnei par to, kādu darbu iegulda mūziķi, aktieri u.c. satura veidotāji un ka par šo darbu viņiem pienākas pienācīga atlīdzība.

Savukārt, kas attiecas uz faktoriem kas veicina tieši legāla satura lietošanu viedtālrunī, datorā vai, izmantojot TV ekrānu, atbilstoši pētījuma rezultātiem, kā četri faktori, gandrīz vienlīdz būtiski, ir tas, ka (i) legālā satura piedāvātāji piedāvā plašākas filmu, TV pārraižu, sporta pārraižu, mūzikas, spēļu un cita satura izvēles iespējas, (ii) legālais saturs ir kvalitatīvāks, (iii) legālā satura piedāvātāju pakalpojumu ir ērtāk un vienkāršāk lietot, un (iv) bailes inficēt ierīces ar vīrusiem. Pētījuma rezultāti liecina, ka salīdzinoši svarīgi faktori šajā ziņā ir arī apziņa, ka satura nelegāla lietošana nav ētiska un tiesību īpašnieki nesaņem atlīdzību par savu darbu, kā arī bailes no soda pa nelegāla satura izmantošanu.

Ceram, ka pētījumā iegūtie rezultāti ļaus Latvijas politikas veidotājiem pieņemt datus balstītus lēmumus, lai mazinātu ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargāta digitālā satura nelegālu izmantošanu.

Izmantotie literatūras avoti

CSP (2021) <https://www.csp.gov.lv/lv/majsaimniecibas-un-gimenes> (skatīts 2021. gada 22.decembrī)

CSP (2021 a) <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/zinatne-ikt/datori-internets/meklet-tema/2775-iedzivotaju-interneta-lietosanas-paradumi>

EUIPO (2021). Online Copyright Infringement in the European Union. Music, Films and TV (2017-2020), Trends and Drivers. (Tiešsaites autortiesību pārkāpumi Eiropas Savienībā. Mūzika, filmas un TV (2017-2020), tendences un motivējošie faktori. https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/online-copyright-infringement-in-eu/2021_online_copyright_infringement_in_eu_en.pdf (skatīts 26.12.2021.)

Gemius (2021) gemiusAudience torrentu vietņu analīze/ torrentu lejuplādes vietņu auditorijas izpēte. Gemius Latvia.

Putnins, T. un A. Sauka (2015), Measuring the Shadow Economy Using Company Managers. *Journal of Comparative Economics*, 43 (2015), 471-490.

Sauka, A., F. Schneider and C. Williams (2016) (Eds.), *Entrepreneurship and the Shadow Economy*. Edward Elgar.

Sauka, A. (2019) Ēnu ekonomikas Latvijas būvniecības nozarē. 2015-2018. SSE Rīga, LBP, BASE: Rīga

Transparency International (2021) <https://delna.lv/lv/2021/01/28/latvijas-korupcijas-uztveres-indekss-butiski-neuzlabojas/> (skatīts 2021. gada 23.decembrī)

1.pielikums: aptaujas anketa

Televīzijas programmu un citu autortiesību un blakustiesību aizsargāta digitālā saturs (filmas seriāli, mūzika, e/audio grāmatas, datorspēles) nelegāla patēriņa apjoms, struktūra un paradumi, radītie zaudējumi valsts ekonomikā.

I. Saturs lietošana viedtālrunī, datorā un uz TV ekrāna

J1 Es Jums nosaukšu vairākas darbības, kuras var darīt ar VIEDTĀLRUNI, bet Jūs, lūdzu, par katru no tām man pasakiet, vai Jūs ar savu viedtālruni šādu darbību veicat gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk kā reizi mēnesī vai arī nemaz neveicat?

		Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju bet ir viedtālrunis ar Interneta pieslēgumu	Nelietoju jo nav viedtālrunis ar Interneta pieslēgumu
1	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti. <i>Paskaidrot: piemēram LTV, TV3, MTV, BBC un tml., jebkādu saturu t.sk filmas, seriālus, ziņas, sporta sacensības, diskusiju raidījumus, mūzikas kanālus un tml.</i>	1	2	3	4	5	6
2	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c. <i>Paskaidrot: runa ir par saturu šajās platformās ko nevar skatīties izmantojot TV programmas</i>	1	2	3	4	5	6
3	Klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī	1	2	3	4	5	6

	Paskaidrot: lejuplādēta no dažādiem kanāliem, piemēram torrentiem, pērkot no mūzikas kompānijām un tml.						
4	Klausītos mūziku tiešsaitē, izmantojot dažādus avotus, piem. Spotify, radio kanālus un tml. kas ir saglabāta viedtālrunī Paskaidrot: lejuplādēta no dažādiem kanāliem, piemēram, torrentiem, pērkot no mūzikas kompānijām un tml.	1	2	3	4	5	6
5	Skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums Paskaidrot: piemēram Maira Brieža boksa mačs vai NBA fināls, kuru pērkat atsevišķi. Piebilde: Ja lietotājs šo pakalpojumu izmanto kādā no platformām, vai kā pasūtītu TV kanālu ko jau abonē- precizējiet 1 un 2 jautājuma atbildi.	1	2	3	4	5	6
6	Spēlētu spēles	1	2	3	4	5	6
7	Lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas	1	2	3	4	5	6

J2 Es Jums nosaukšu vairākas darbības, kuras var darīt ar DATORU, bet Jūs, lūdzu, par katru no tām man pasakiet, vai Jūs ar savu viedtālruni šādu darbību veicat gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk kā reizi mēnesī vai arī nemaz neveicat?

		Gandrīz katru	Reizi vai biežāk	Vismaz 1 – 2 reizes	Retāk nekā reizi	Nemaz nelietoju	Nelietoju jo nav dators
--	--	---------------	------------------	---------------------	------------------	-----------------	-------------------------

		dienu	nekā reizi nedēļā	mēnesī	mēnesī	bet ir dators ar Interneta pieslēgumu	ar Interneta pieslēgumu
1	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti. <i>Paskaidrot: piemēram LTV, TV3, MTV, BBC un tml., jebkādu saturu t.sk filmas, seriālus, ziņas, sporta sacensības, diskusiju raidījumus, mūzikas kanālus un tml.</i>	1	2	3	4	5	6
2	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c. <i>Paskaidrot: runa ir par saturu šajās platformās ko nevar skatīties izmantojot TV programmas</i>	1	2	3	4	5	6
3	Klausītos mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī <i>Paskaidrot: lejuplādēta no dažādiem kanāliem, piemēram, torrentiem, pērkot no mūzikas kompānijām un tml.</i>	1	2	3	4	5	6
4	Klausītos mūziku tiešsaitē, izmantojot dažādus avotus, piem. Sptotify, radio kanālus un tml. kas ir saglabāta viedtālrunī <i>Paskaidrot: lejuplādēta no dažādiem kanāliem, piemēram, torrentiem, pērkot no mūzikas kompānijām un tml.</i>	1	2	3	4	5	6
5	Skatītos sporta sacensību tiešraides,	1	2	3	4	5	6

	kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums Paskaidrot: piemēram Maira Brieža boksa mačs vai NBA fināls, kuru pārkat atsevišķi. Piebilde: Ja lietotājs šo pakalpojumu izmanto kādā no platformām, vai kā pasūtītu TV kanālu ko jau abonē- precizējāt 1 un 2 jautājuma atbildi.						
6	Spēlētu spēles	1	2	3	4	5	6
7	Lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas	1	2	3	4	5	6
8	Lietotu programmatūru darbam ar MS Ofiice programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām	1	2	3	4	5	6

J3 Es Jums nosaukšu vairākas darbības, kuras var darīt ar TV EKRĀNU, bet Jūs, lūdzu, par katru no tām man pasakiet, vai Jūs ar savu viedtālruni šādu darbību veicat gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk nekā reizi mēnesī vai arī nemaz neveicat?

		Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju bet ir TV ekrāns ar Interneta pieslēgumu	Nelietoju jo nav TV ekrāns ar Interneta pieslēgumu
1	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti. Paskaidrot: piemēram LTV, TV3, MTV, BBC un tml., jebkādu saturu t.sk filmas, seriālus, ziņas,	1	2	3	4	5	6

	<i>sporta sacensības, diskusiju raidījumus, mūzikas kanālus un tml.</i>						
2	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c. Paskaidrot: runa ir par saturu šajās platformās ko nevar skatīties izmantojot TV programmas	1	2	3	4	5	6
3	Klausītos mūziku izmantojot TV kā ekrānu	1	2	3	4	5	6
4	Skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums Paskaidrot: piemēram Maira Brieža boksa mačs vai NBA fināls, kuru pārkat atsevišķi. Piebilde: Ja lietotājs šo pakalpojumu izmanto kādā no platformām, vai kā pasūtītu TV kanālu ko jau abonē- precizējiet 1 un 2 jautājuma atbildi.	1	2	3	4	5	6
5	Spēlētu spēles	1	2	3	4	5	6
6	Lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas	1	2	3	4	5	6

J4 Kuru no ierīcēm jūs šī satura izmantošanai lietojat visbiežāk

Intervētajam: var būt vairākas atbildes uz katru jautājumu, ja viedtālruni, datoru un tml. izmanto vienlīdz bieži

		Viedtālruni	Datoru	TV ekrānu
1	Skatos TV programmas, tiešraidē vai arhivēti.	1	2	3
2	Skatos filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c.	1	2	3
3	Klausītos mūziku, kas ir saglabāta:	1	2	3
4	Klausītos mūziku tiešsaitē, izmantojot dažādus avotus, piem. Spotify, radio kanālus un tml.	1	2	3
5	Skatītos sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	1	2	3
6	Spēlētu spēles	1	2	3
7	Lasītu e-grāmatas vai klausītos audiogrāmatas	1	2	3

II. Satura patēriņa nelegālais apjoms viedtālrunī, datorā un uz TV ekrāna

J5 Cik bieži, Jūsaprāt, Jūsu radnieki, draugi un paziņas Latvijā VIEDTĀLRUNĪ lieto saturu NELEGĀLI – t.i. nemaksājot izmanto saturu par kuru citādi būtu jāmaksā? Vai tie to dara gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk nekā reizi mēnesī vai arī nedara nemaz?

		Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju bet ir viedtālrunis ar Interneta pieslēgumu	Nelietoju jo nav viedtālrunis ar Interneta pieslēgumu
1	Skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti.	1	2	3	4	5	6
2	Skatās filmas, seriālus, šovus u.c. saturu	1	2	3	4	5	6

	izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c.						
3	Klausās mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī	1	2	3	4	5	6
4	Klausās mūziku tiešsaitē, izmantojot dažādus avotus, piem. Sptotify, radio kanālus un tml. kas ir saglabāta viedtālrunī	1	2	3	4	5	6
5	Skatās sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	1	2	3	4	5	6
6	Spēlē spēles	1	2	3	4	5	6
7	Lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas	1	2	3	4	5	6

J6 Cik jums zināms, vai jūsu draugi un paziņas kopumā viedtālrunī izmanto saturu nelegāli (jebkāda J5 satura patēriņam) izmantojot vairāk no mājām (gk. fiksētais, bet arī citi pieslēguma veidi) vai esot ceļā (mobilais pieslēgums)

Vienmēr mājās	Vairāk mājās	Vienādi mājās un ceļā	Vairāk ceļā	Vienmēr ceļā
1	2	3	4	5

J7 Cik bieži, Jūsaprāt, Jūsu radnieki, draugi un paziņas Latvijā datorā lieto saturu nelegāli – t.i. nemaksājot izmanto saturu par kuru citādi būtu jāmaksā? Vai tie to dara gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk nekā reizi mēnesī vai arī nedara nemaz?

	Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk kā reizi nedēļā	Vismaz 1 – 2 reizes mēnesī	Retāk kā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju bet ir dators ar Interneta	Nelietoju jo nav dators ar Interneta pieslēgumu

						pieslēgumu	
1	Skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti.	1	2	3	4	5	6
2	Skatās filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c.	1	2	3	4	5	6
3	Klausās mūziku, kas ir saglabāta viedtālrunī	1	2	3	4	5	6
4	Klausās mūziku tiešsaitē, izmantojot dažādus avotus, piem. Sptotify, radio kanālus un tml. kas ir saglabāta viedtālrunī	1	2	3	4	5	6
5	Skatās sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	1	2	3	4	5	6
6	Spēlē spēles	1	2	3	4	5	6
7	Lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas	1	2	3	4	5	6
8	Lieto programmatūru darbam ar MS Ofiice programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām	1	2	3	4	5	6

J8 Cik bieži, Jūsprāt, Jūsu radnieki, draugi un paziņas Latvijā lieto saturu nelegāli izmantojot TV ekrānu– t.i. nemaksājot izmanto saturu par kuru citādi būtu jāmaksā? Vai tie to dara gandrīz katru dienu, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk nekā reizi mēnesī vai arī nedara nemaz?

		Gandrīz katru	Reizi vai biežāk nekā	Vismaz 1 – 2 reizes	Retāk nekā reizi	Nemaz nelietoju bet ir TV	Nelietoju jo nav TV ekrāns ar

		dienu	reizi nedēļā	mēnesī	mēnesī	ekrāns ar Interneta pieslēgumu	Interneta pieslēgumu
1	Skatās TV programmas, tiešraidē vai arhivēti.	1	2	3	4	5	6
2	Skatās filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c.	1	2	3	4	5	6
3	Klausās mūziku izmantojot TV kā ekrānu	1	2	3	4	5	6
4	Skatās sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	1	2	3	4	5	6
5	Spēlē spēles	1	2	3	4	5	6
6	Lasa e-grāmatas vai klausās audiogrāmatas	1	2	3	4	5	6

III.Patērētāju attieksme – apzināta vai neapzināta saturs nelegālā lietošana;

J9. Cik viegli, Jūsaprāt, ir atšķirt viedtālrunī, datorā vai TV ekrānā lietojamo legālu saturu piedāvājumu no nelegāla? Vai to vienmēr ir viegli atšķirt, bieži ir viegli atšķirt, bieži ir grūti atšķirt vai vienmēr ir grūti atšķirt?

		Vienmēr ir viegli atšķirt	Bieži ir viegli atšķirt	Bieži ir grūti atšķirt	Vienmēr ir grūti atšķirt	N/A
--	--	---------------------------	-------------------------	------------------------	--------------------------	-----

1	TV programmas, tiešraidē vai arhivēti.	1	2	3	4	5
2	Filmas, seriālus, šovus u.c. saturu izmantojot izklaides platformas, kā Netflix, Go3, Youtube u.c.	1	2	3	4	5
3	Mūziku, kas ir saglabāta uz ierīces	1	2	3	4	5
4	Mūziku tiešsaitē, izmantojot dažādus avotus, piem. Spotify, radio kanālus un tml.	1	2	3	4	5
5	Sporta sacensību tiešraides, kas piedāvātas par atsevišķu samaksu kā papildus pakalpojums	1	2	3	4	5
6	Spēles	1	2	3	4	5
7	E-grāmatas vai audiogrāmatas	1	2	3	4	5
8	Programmatūru darbam ar MS Ofiice programmām kā Windows, Excel, vai ekvivalentām	1	2	3	4	5

J10. Vai gadījumā, ja Jūs zināt, ka saturs ir nelegāls, tas Jūs attur no šāda satura lietošanas?

Viena atbilde

Jā, vienmēr	1
Vairāk jā nekā nē	2
Ne jā, ne nē	3

Vairāk nē nekā jā	4
Nē, nekad	5
Grūti pateikt/ NA	8

J11. Vai piekrītat sekojošam apgalvojumam: satura nelegālie lietotāji bieži slēpjas aiz argumenta, ka nevar atšķirt legālo no nelegālā satura, bet tā ir tikai atruna satura nelegālai izmantošanai?
Lūdzu sniegt atbildi 5 baļļu skalā, kur 1 nozīmē pilnībā nepiekrītu apgalvojumam, bet 5- pilnībā piekrītu apgalvojumam

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

J12. Vai Jūs personīgi attaisnojat cilvēkus, kas nodarbojas ar satura nelegālu izmantošanu viedtālrunī, datorā, TV

Pilnībā attaisnoju	Drīzāk attaisnoju	Drīzāk neattaisnoju	Pilnīgi neattaisnoju
1	2	3	4

IV. Satura nelegālas lietošanas ietekmējošie faktori

J13. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, šādi faktori veicina satura nelegālu lietošanu viedtālrunī, datorā, uz TV ekrāna? Vai tie to, Jūsaprāt, veicina ļoti lielā mērā, diezgan lielā mērā, diezgan mazā mērā vai arī ļoti mazā mērā?

		Ļoti lielā mērā	Diezgan lielā mērā	Diezgan mazā mērā	Ļoti mazā mērā
1	Vēlamais legālais saturs nav vienkārši (uzreiz) legāli pieejams	1	2	3	4
2	Legālais saturs ir pārāk dārgs	1	2	3	4
3	Saturs nelegāli ir viegli pieejams	1	2	3	4
4	Nelegālā satura piedāvātāji nodrošina plašākas satura izvēles iespējas	1	2	3	4
5	Nav būtiska riska tikt pieķertam un sodītam par satura nelegālu lietošanu	1	2	3	4
6	Cilvēku neizpratne par to, kādu darbu iegulda mūziķi, aktieri u.c. satura veidotāji un ka par šo darbu viņiem	1	2	3	4

	pienākas pienācīga atlīdzība				
--	------------------------------	--	--	--	--

J14. Cik lielā mērā, Jūsaprāt, šādi faktori veicina legāla satura lietošanu viedtālrunī, datorā vai uz TV ekrāna? Vai tie to, Jūsaprāt, veicina ļoti lielā mērā, diezgan lielā mērā, diezgan mazā mērā vai arī ļoti mazā mērā?

		Ļoti lielā mērā	Diezgan lielā mērā	Diezgan mazā mērā	Ļoti mazā mērā
1	Legālā saturs piedāvātāji piedāvā plašākas filmu, TV pārraižu, sporta pārraižu, mūzikas, spēļu un cita saturs izvēles iespējas	1	2	3	4
2	Legālais saturs ir kvalitatīvāks	1	2	3	4
3	Legālā saturs piedāvātāju pakalpojumu ir ērtāk un vienkāršāk lietot	1	2	3	4
4	Apziņa, ka saturs nelegāla lietošana nav ētiska un tiesību īpašnieki nesāņem atlīdzību par savu darbu	1	2	3	4
5	Bailes no soda pa nelegāla saturs izmantošanu	1	2	3	4
6	Bailes inficēt ierīces ar vīrusiem	1	2	3	4

V. Televīzijas un digitālā saturs (filmas, seriāli, mūzika, e-grāmatas, datorprogrammas) lietošanai izmantotās platformas/ vietnes, struktūra

J15. Es Jums nosaukšu dažādus avotus, no kuriem var straumēt vai lejupielādēt filmas, TV pārraides, sporta sacensības, mūziku un e-grāmatas. Jūs, lūdzu, par katru no tiem man pasakiet, vai Jūs šādu avotu izmantojat šādu darbību veikšanai, reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā, vismaz 1 – 2 reizes mēnesī, retāk nekā reizi mēnesī vai arī nemaz neizmantojat?

TV lapas

		Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi	Vismaz 1-2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju	N/A
--	--	---------------------	-----------------------------	--------------------------	-------------------------	-----------------	-----

			nedēļā				
1.	TET+ (agrāk Shortcut)						
2.	Flixtor.video						
3.	Youtube						
4.	Kartina.tv						
5.	Edem.tv						
6.	Viaplay						
7.	soap2day.rs						
8.	limehd.tv						
9.	Starptautiskas vietnes: NETFLIX, Apple TV+, Google play, Amazone premium, cits						
10.	Torrent vietnes, piemēram: bittorrent.com, thepiratbay.com, watchseriesfree.to etproxy.com u.c.						
11.	rus24.tv						
12.	LMT straume						
13.	glaz.tv						
14.	Go3						
15.	smotryu-tv.ru						
16.	Peers.tv						
17.	Viks.tv						
18.	Ottclub.cc						
19.	Lion-tv.com						

20.	Televizorus.com						
21.	Megogo						
22.	liveru.sx						
23.	Cits veids						

Mūzikas vietnes

		Gandrīz katru dienu	Reizi vai biežāk nekā reizi nedēļā	Vismaz 1-2 reizes mēnesī	Retāk nekā reizi mēnesī	Nemaz nelietoju	N/A
1.	Spotify						
2.	e-radio (dažādi)						
3.	iTunes						
4.	Youtube						
5.	Latvijas radio staciju aplikācijas, piemēram SWH, pieci.lv, EHR, cits						
6.	Torrent vietnes, piemēram: bittorrent.com, thepiratbay.com, https://torrentnote.lv/latvijas-torrenti , Mp3va.com u.c.						
7.	Aplikācijas, piemēram: youtube-mp3.org.ru, qbittorrent.org, mp3jam.org, frostwire.com, vuze.com, cits						
8.	Cits veids						

E un audio grāmatas:

		Gandrīz katru	Reizi vai biežāk	Vismaz 1-2 reizes	Retāk nekā reizi	Nemaz nelietoju	N/A
--	--	---------------	------------------	-------------------	------------------	-----------------	-----

		dienu	nekā reizi nedēļā	mēnesī	mēnesī		
1.	LNB resursus: lasamkoks.lv, periodika.lv, enciklopedija.lv, cits						
2.	Egramatas.com						
3.	e-gramatu bibliotēka - 3td.lv (trešais tēva dēls)						
4.	Klausamnami.lv						
5.	Latvijas izdevniecības, piemēram: janisroze.lv, zvaigzneabc.lv, jumava.lv, petergailis.lv, cita						
6.	Torrent vietnes, piemēram: bittorrent.com, 4shared.com u.c.						
7.	Starptautiskie resursi: scribd.com, audiobooks.com, audible.com (Amazon), cits						
8.	Cits veids						

J16. Kādu Interneta operatora pakalpojumus izmantojat?

Nr.p.k.	Pakalpojuma sniedzēja nosaukums
1.	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs
2.	Baltcom (Izzi)
3.	Balticom
4.	Bite Latvija
5.	Dautkom
6.	Eikatik
7.	Elektrons.lv/Mikrolines
8.	Elektrons & K

9.	Elektrons S
10.	i-net
11.	Infonet Sistēmas
12.	Teleia Latvia
13.	TET
14.	Tele2
15.	LMT
16.	Netvision
17.	Telenet
18.	Dolphnet
19.	Livas
20.	Ostkom
21.	Cits

VI. Demogrāfijas bloks

1. Dzimums:

1. Vīrietis
2. Sieviete

2. Vecums:

3. Izglītība:

1. Augstākā izglītība/nepabeigta augstākā izglītība
2. Vidējā izglītība, vidēja profesionālā vai koledžas izglītība.
3. Pamatskolas izglītība

4. Jūsu ienākumi („uz rokas” / neto, ieskaitot sociālos pabalstus, pensijas, stipendijas, ienākošos naudas pārskaitījumus utt.) vienam mājsaimniecības loceklim mēnesī:

1. Mazāk par 300 eiro mēnesī
2. 301 līdz 500 eiro mēnesī
3. 501 līdz 700 eiro mēnesī
4. 701 līdz 1000 eiro mēnesī
5. 1001 līdz 2000 eiro mēnesī
6. 2001 līdz 3000 eiro mēnesī
7. 3001 līdz 4000 eiro mēnesī
8. Vairāk par 4001 eiro mēnesī

5. Nodarbošanās:

1. Augsta/vidēja līmeņa vadītājs/-a, liela vai vidēja uzņēmuma īpašnieks/-ce
2. Speciālists/-e, ierēdnis/-e
3. Darbinieks/-ce, tehniskais/-ā darbinieks/-ce
4. Mazais uzņēmējs/-a
5. Lauksaimnieks/-ce
6. Bezdarbnieks/-ce
7. Pensionārs/-e
8. Students/-e
9. Mājsaimniece/ ks

6. Dzīvesvieta:

1. Rīga
2. Rajona centrs/ cita pilsēta
3. Lauku apvidus